

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

2018

20η Ενημερωτική Συνάντηση

Εκπαίδευση & Νεοελληνική Πολιτιστική Κληρονομιά

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ

**Μουσεία, καινοτόμες πρακτικές
& δημιουργικές συνέργειες**

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΝΕΟΤΕΡΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΝΕΟΤΕΡΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

20ης Ενημερωτικής Συνάντησης Εκπαίδευση & Νεοελληνική Πολιτιστική Κληρονομιά

Σε συνεργασία με το Ελληνικό Τμήμα του ICOM

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ

Μουσεία, καινοτόμες πρακτικές
& δημιουργικές συνέργειες

23 Νοεμβρίου 2018

Αμφιθέατρο ΥΠΠΟΑ

ΕΝΑΡΞΗ / ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

ΤΕΤΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Πρόεδρος του Ελληνικού Τμήματος του ICOM, επίτιμη διευθύντρια ΥΠΠΟΑ

ΠΟΛΥΞΕΝΗ ΑΔΑΜ ΒΕΛΕΝΗ

Γενική Διευθύντρια Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς

ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ - ΒΙΛΛΥ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΥ

Διευθύντρια Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς

ΣΥΝΟΨΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ

ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ - ΒΙΛΛΥ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΥ

Διευθύντρια Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Για 2η χρονιά βρεθήκαμε στο ετήσιο ραντεβού μας προκειμένου να συζητήσουμε πώς τα Μουσεία μας συμβάλλουν, αλλά και επωφελούνται από τον Δημιουργικό Κλάδο της οικονομίας. Πέρσι ανοίξαμε αυτό το θέμα, που αιφνιδίασε ελαφρώς κάποιους-ες από τους-τις συμμετέχοντες-ουσες, αλλά με χαρά διαπιστώσαμε την επιθυμία πολλών φορέων να το ξαναδούμε και φέτος. Το οργανώσαμε εκ νέου, λοιπόν, με την πεποίθηση ότι τα Μουσεία μας δεν είναι απλώς τα αποθετήρια αντικειμένων της παλιάς εποχής, αλλά τα εργαστήρια της νέας. Το Μουσείο στέκεται με πείσμα ενάντια στη λήθη, αλλά δεν προσφέρει απλώς νοσταλγία για τις περασμένες εποχές. Καλεί σε αναστοχασμό, με αφορμή το παρελθόν, για να διαμορφώσει το μέλλον. Είναι ένας καλός τόπος συνάντησης και διαλόγου. Είναι ένας τόπος που μπορεί να λειτουργήσει για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής σε ταραγμένους καιρούς, όταν όλα φαίνεται να αλλάζουν με φρενήρεις ρυθμούς. Οι συλλογές του είναι οι αφορμές για πολλούς νέους πειραματισμούς. Για πειραματισμούς σε νέες παραγωγές, υλικών αντικειμένων ή και ψηφιακών προϊόντων. Οι ομιλητές παρουσίασαν τρόπους με τους οποίους η ματιά στο παρελθόν γονιμοποιεί το παρόν.

Οι τέσσερις ομιλητές του πρώτου μέρους παρουσίασαν, ο καθένας από την πλευρά του, πτυχές της σχέσης των Μουσείων με την οικονομική δραστηριότητα και τα θετικά αποτελέσματα στις τοπικές κοινωνίες: Η Μόνικα Τσιλιμπέρδη, Προϊσταμένη Τμήματος Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Διεθνών Συνεργειών και Προώθησης της Επιχειρηματικότητας του ΥΠΠΟΑ παρουσίασε τη γενική εικόνα της πολιτιστικής επιχειρηματικότητας και πώς τα Μουσεία συμβάλλουν σε αυτήν. Ο Αλέξανδρος Τενεκετζής, Ιστορικός Τέχνης, παρουσίασε επιτυχημένες ψηφιακές εφαρμογές στα Μουσεία. Η Νάσια Χουρμουζιάδη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου, παρουσίασε το παράδειγμα των εκπαιδευτικών προγραμμάτων του Μουσείου Τεριάντ και ο Χριστόδουλος Ρίγγας, Προϊστάμενος Υπηρεσίας Ερευνητικών και Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του ΠΙΟΠ, τη συμβολή των Μουσείων του Δικτύου ΠΙΟΠ στη στήριξη του Πολιτιστικού και Δημιουργικού Κλάδου.

Ακολούθως, εκπρόσωποι οκτώ Μουσείων (Ιστορικό Μουσείο «Διέξοδος» Μεσολογίου, Δημοτική Πινακοθήκη Λάρισας - Μουσείο Γ.Ι. Κατσιόρα, Κέντρο Μελέτης Νεώτερης Κεραμικής - Ίδρυμα Ψαροπούλου, Μουσείο Τηλεπικοινωνιών Ομίλου ΟΤΕ, Μουσείο Νίκου Καζαντζάκη, Εθνολογικό Μουσείο Θράκης, Μουσείο Ηρακλειδών και

Μουσείο Παραδοσιακής Ζωής Κρήτης «Λυχνοστάτης») παρουσίασαν εκπαιδευτικά προγράμματα που έχουν εκτελεσθεί στα Μουσεία τους και συμβάλλουν τόσο στην επαγγελματική εκπαίδευση και προσανατολισμό των νέων, όσο και στην παραγωγή καινοτόμων - ψηφιακών ή υλικών - προϊόντων από το Μουσείο ή τους συμμετέχοντες.

Στο δεύτερο μέρος της ημερίδας, είκοσι ένα Μουσεία παρουσίασαν νέα και ενδιαφέροντα εκπαιδευτικά προγράμματα που έχουν σχεδιάσει και εκτελούνται στα Μουσεία τους.

Στην 20η Συνάντηση συμμετείχαν 170 άτομα συνολικά εκ των οποίων 40 ήταν οι ομιλητές και οι 130 ακροατές. Η αποτίμηση της Συνάντησης μας δίνει αρκετά ενδιαφέροντα στοιχεία για την εικόνα που διαμόρφωσαν οι συμμετέχοντες, καθώς και τα επικρατέστερα θέματα που τους απασχολούν. Με βάση τις απαντήσεις 73 εξ αυτών (οι οποίοι συμπλήρωσαν το σχετικό Φύλλο Αξιολόγησης που διανείμεται), διαπιστώνεται ικανοποίηση από σύνολό τους για την ποιότητα της διοργάνωσης (αυτή κρίθηκε ικανοποιητική έως άριστη κατά το 73,9%, ενώ μόλις 4% τη θεώρησε ανεπαρκή). Επίσης, η διοργάνωση κρίθηκε ως σημαντική για τα ενδιαφέροντα των συμμετεχόντων κατά 84,9%, ενώ το 80,8% των συμμετεχόντων θεωρεί ότι καλύφθηκε ως προς τις ερωτήσεις και απορίες τους. Το 79,4% θεωρεί ότι δόθηκε η δυνατότητα ανταλλαγής εμπειριών μεταξύ των συμμετεχόντων. Στο πεδίο με την ανοικτού τύπου ερώτηση για τυχόν παρατηρήσεις τους, αρκετοί συμμετέχοντες πρότειναν την διεξαγωγή διημερίδας ή την πραγματοποίηση περισσότερων Συναντήσεων στη διάρκεια του έτους και μάλιστα με διατοπικό χαρακτήρα, ώστε να έχουν τη δυνατότητα ενημέρωσης όλοι οι ενδιαφερόμενοι.

Η γενική εντύπωση των συμμετεχόντων ήταν ότι η 20η Ετήσια Συνάντηση Μουσείων κλείνει έναν κύκλο Ετήσιων Συναντήσεων και σηματοδοτεί το πέρας σε έναν νέο κύκλο μεγαλύτερης εξωστρέφειας, μεγαλύτερης ευαισθητοποίησης των εκπροσώπων των Μουσείων αλλά και ευρύτερης αλληλεπίδρασης μεταξύ Πολιτιστικών Φορέων, Καλλιτεχνικών Φορέων και ευρύτερου κοινού. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο και το θέμα που κατά πλειονότητα (37%) προτάθηκε ως θέμα για την 21η Ετήσια Συνάντηση που θα διοργανωθεί το 2019, είναι η σχέση και αξιοποίηση των παραστατικών τεχνών στον χώρο των Μουσείων, ο ρόλος ή οι ρόλοι των συλλογών και φυσικά τα εκπαιδευτικά δρώμενα εντός των Μουσείων.

ПРОГРАММА

9:00-9.30 ΠΡΟΣΕΛΕΥΣΗ / ΕΓΓΡΑΦΕΣ

9:30-9:50 ΕΝΑΡΞΗ / ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΟΜΙΛΙΕΣ

9.50-10.10 Πολιτιστική επιχειρηματικότητα
Μόνικα Τσιλιμπέρδη

10.10-10.30 Culture is Digital ή Η τεχνολογία συναντά τον Πολιτισμό: Ευκαιρίες και προκλήσεις στο νέο ψηφιακό περιβάλλον
Αλέξανδρος Τενεκετζής

10.30-10.50 Μουσείο και τοπική κοινωνία. Ποιος πρέπει πρώτος να δώσει δείγματα αγάπης
Νάσια Χουρμουζιάδη

10.50-11.10 Η συμβολή των Μουσείων του Δικτύου ΠΙΟΠ στη στήριξη του Πολιτιστικού και Δημιουργικού Κλάδου
Χριστόδουλος Ρίγγας

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

11.10-11.20 Αλάτι: Ο λευκός θησαυρός
Γρηγόριος Δουλώτης

11.20-11.30 Η συμβολή της Δημοτικής Πινακοθήκης Λάρισας - Μουσείου Γ.Ι. Κατσίγρα στην πολιτιστική δημιουργική οικονομία
Άννυ Ψάρρα - Περίφανου

11.30-11.40 Μουσειακές εκθέσεις με εκπαιδευτική διάσταση στο Μουσείο Νεώτερης Κεραμικής
Φωτεινή Κατσαούνη

11.40-11.50 Mystery museum... «Σπάσε τους κώδικες με Augmented Reality»
Νικολέτα Λιακοσταύρου

11.50-12.10 ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ / ΚΑΦΕΣ

12.10-12.20 Φεστιβάλ «Ταξιδεύοντας»
Βαρβάρα Τσάκα

12.20-12.30 Δειπνοτράπεζο στην Κοσμοσώτεια
Βαλεντίνα Σωκράτους

12.30-12.40 «Ουδέν κακόν αμιγές καλού: Η οικονομική κρίση γεννά ευκαιρίες στο πεδίο του πολιτισμού»
Αφροδίτη Παγούνη

12.40-12.50 «Σχεδιάζοντας την Άνοιξη στις Φυτοφωλιές του Μουσείου»
Μαρία Μπαριτάκη

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄ / ΝΕΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

12.50-13.00 «20 Χρόνια Μεταλλευτικό Μουσείο Μήλου: Αλληλεπίδραση & δημιουργικότητα»
Άννα Βόγλη

13.00-13.10 Εκπαιδευτικές Πρακτικές και δημιουργικές συνέργειες στο Ιστορικό Μουσείο Κρήτης
Φανή Καμπάνη

13.10-13.20 Ο νέος κύκλος εκπαιδευτικών προγραμμάτων του Μουσείου Ελληνικών Λαϊκών Μουσικών Οργάνων «Φοίβος Ανωγειανάκης» - Κέντρου Εθνομουσικολογίας
Ζοζεφίνα Αλεβίζου, Μάρα Καλοζούμη

13.20-13.30 «Μετά φιλικωτάτων αισθημάτων... Ελευθέριος Βενιζέλος» Παρουσίαση «μουσειοσκευής - εκπαιδευτικού προγράμματος»
Ρία Μαρκουλάκη

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

- 15.00-15.10** Πώς φτιάχνουν τα καΐκια: Μια βιωματική προσέγγιση για τα παιδιά μεγάλων τάξεων του Δημοτικού
Νικόλαος Λουράντος
- 15.10-15.20** Μια νέα ψηφιακή εποχή
Βασίλειος Νάκος
- 15.20-15.30** Σιάτιστα «Ένα ταξίδι σε μια αρχόντισσα»
Τατιάνα Ντέρου
- 15.30-15.40** Εκπαιδευτικά προγράμματα για σχολικές ομάδες αλλά και για ενήλικες
Παρασκευή Φερεντίνου, Μάρθα - Ιωάννα Στρούμπου
- 15.40-15.50** «Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο Καλαμάτας: Ανακαλύπτουμε ιστορίες κι αντικείμενα από την ωραία εποχή, την Belle Époque»
Κατερίνα Τζαμουράνη, Μαίρη Τσουλάκου
- 15.50-16.00** «Καθρέφτης η γειτονιά μου», σεβασμός στο δημόσιο χώρο. Μια δημιουργική συνεργασία του Μουσείου Νεότερου Ελληνικού Πολιτισμού με την Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος
Βασιλική Πολυζώη
- 16.00-16.10** Ψυχαγωγικές και εκπαιδευτικές δράσεις στο Ναυτικό Μουσείο της Ελλάδος. Άνοιγμα σε δημιουργικές δυνάμεις της τοπικής κοινωνίας
Ιωάννα Μπερμπίλη
- 16.10-16.20** Παρουσίαση νέου εκπαιδευτικού προγράμματος Μουσείου Λούλη
Όλγα Μάνου, Μοσχάνθη Χαβαλέ
- 16.20-16.30** Λαογραφικό Μουσείο Μυκόνου: Ο Μυκονιάτικος Περιστεριώνας
Δήμητρα Νάζου

- 16.30-16.40** «Αρχαίοι θεοί και ήρωες στα γραμμάτσημα»
Εμμανουήλ Γεωργουδάκης

- 16.40-16.50** «Η Πινακοθήκη του Ι.Ν.Μ. Γαλαξειδίου. Η συλλογή των ζωγραφικών πινάκων ιστιοφόρων ως πηγή έμπνευσης για τη δημιουργία πολιτιστικών αγαθών»
Γεώργιος Κουρεντής, Χρυσάφω Τσώνου

- 16.50-17.00** «Αναπαραστάσεις της ζωής των Ποντίων της Τραπεζούντας: Το Μουσείο της Μέριμνας Ποντίων Κυρίων»
Τσαρουχίδης Χρήστος

- 17.00-17.10** Αξιολόγηση εκπαιδευτικού προγράμματος: «Η εξέλιξη της γλώσσας μέσα από τα μουσειακά εκθέματα»
Αγνή Λ. Καραγιάννη

ΣΥΖΗΤΗΣΗ / ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΟΜΙΛΙΕΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΜΟΝΙΚΑ ΤΣΙΛΙΜΠΕΡΔΗ

Προϊσταμένη Τμήματος Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Διεθνών Συνεργειών και Προώθησης της Επιχειρηματικότητας, Διεύθυνση Ανάπτυξης Σύγχρονης Δημιουργίας, ΥΠΠΟΑ

Τα τελευταία - αρκετά - χρόνια διεξάγεται μια τεράστια συζήτηση γύρω από την αναπτυξιακή διάσταση του πολιτισμού. Μάλιστα, όπως ρητά σημειώνεται στο πλαίσιο της επίτευξης των στόχων της Στρατηγικής της Λισσαβόνας, ο πολιτισμός αποκτά διακριτό ρόλο ως «καταλύτης για τη δημιουργικότητα», καθώς:

1. Βελτιώνει την ελκυστικότητα των κρατών - μελών, των περιφερειών και των πόλεων.
2. Ενθαρρύνει την καινοτομία, την επιχειρηματικότητα και την ανάπτυξη στο πλαίσιο της κοινωνίας της γνώσης.
3. Δημιουργεί περισσότερες και καλύτερες θέσεις απασχόλησης.

Τα παραπάνω αποτελούν εξάλλου τη βάση επάνω στην οποία στηρίχθηκαν οι πολιτικές για έξυπνη και βιώσιμη ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς, που συνοψίζονται στους πυλώνες του οράματος για την Ευρώπη 2020.

Ο Πολιτιστικός και Δημιουργικός Τομέας στην Ελλάδα απαρτίζεται από περισσότερες από 46.000 επιχειρήσεις και 110.000 εργαζόμενους (που αντιστοιχεί στο 3.2% όλων των εργαζομένων της χώρας) που παράγουν 2,1 δις ευρώ που αντιστοιχεί στο 1,4% του ΑΕΠ της χώρας! Δηλαδή, ο ΠΔΤ έχει περισσότερους εργαζόμενους από τη Βιομηχανία τροφίμων (που έχει 3%) και μόλις μισή ποσοστιαία μονάδα λιγότερους από τη βιομηχανία τροφίμων.

Για να εκπονηθεί μια εθνική αναπτυξιακή πολιτική για τον πολιτισμό πρέπει καταρχάς να γίνει σαφής η ιεράρχηση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων, να αναδειχθούν οι αδυναμίες στην αλυσίδα παραγωγής πολιτιστικών προϊόντων και υπηρεσιών και να μπορέσουν να μεγιστοποιηθούν οι δυνατές συνέργειες. Μόνον έτσι μπορούν να γίνουν στοχευμένες δράσεις που θα αναδεικνύουν τα πλεονεκτήματα και θα ελαχιστοποιούν τις αδυναμίες του τομέα.

Προϋποθέσεις για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας στον Πολιτιστικό και Δημιουργικό Τομέα:

1. Σχεδιασμός πολιτικής βασισμένης σε στοιχεία / Συνεργασία μεταξύ Υπουργείων και Υπηρεσιών / Συνεργασία με όλους τους εταίρους
2. Ενίσχυση ικανοτήτων (capacity building) των εργαζομένων
3. Δημιουργία υποδομών (clusters, incubators hubs, accelerators κ.λπ.)
4. Δημιουργία και ενίσχυση χρηματοδοτικών εργαλείων / Πολιτικές διευκόλυνσης για την πρόσβαση στη χρηματοδότηση
5. Συνέργειες / Δικτυώσεις / Διατομεακές Συνεργασίες
6. Προστασία πνευματικών δικαιωμάτων
7. Προστασία των εργασιακών δικαιωμάτων των καλλιτεχνών

Ο πολιτιστικός και δημιουργικός τομέας αποτελεί στρατηγική επένδυση για την Ελλάδα και μάλιστα για την Ελλάδα της κρίσης. Ο πολιτισμός δεν θα ποτέ να αποτελεί δημόσιο αγαθό που θα βασίζεται σε μεγάλο ποσοστό στην κρατική επιχορήγηση - όση και όταν υπάρχει. Δεν πρέπει όμως να υποτιμούμε και την αναπτυξιακή και επιχειρηματική του διάσταση. Ο πολιτισμός αποτελεί για τη χώρα μας αναντίρρητο συγκριτικό πλεονέκτημα. Στο χέρι μας είναι να μεγιστοποιήσουμε τα αναπτυξιακά και κοινωνικά οφέλη που απορρέουν από την ορθή διαχείριση του πολιτισμικού κεφαλαίου της χώρας.

CULTURE IS DIGITAL Ή Η ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΣΥΝΑΝΤΑ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ: ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΝΕΟ ΨΗΦΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΤΕΝΕΚΕΤΖΗΣ

Ιστορικός Τέχνης

ΣΕΠ - Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Μεταδιδάκτορας Ερευνητής - Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Η χρήση και η επίδραση των νέων ψηφιακών εργαλείων μεταλλάσσουν τον χώρο θέασης των πολιτισμικών αντικειμένων και διαμορφώνουν έναν διαφορετικό ορίζοντα υποδοχής τους, καθώς από τον δημόσιο χώρο του μουσείου μεταφερόμαστε στον ιδιωτικό χώρο της οικίας ή μιας αίθουσας διδασκαλίας, που παράλληλα όμως ξαναγίνεται δημόσιος και παγκόσμιος μέσω του διαδικτύου. Η παγκόσμια αυτή διάσταση δίνει για πρώτη φορά τη δυνατότητα ανταλλαγής γνώσης, διεπιστημονικής προσέγγισης αλλά και ευκαιρίες νέων αναγνώσεων και νέων πεδίων μελέτης και εργασίας, καθώς και οικονομικής αξιοποίησης των πολιτιστικών θησαυρών.

Οι χώροι, βέβαια, πολιτισμού είναι χώροι διατήρησης, συντήρησης και προβολής συλλογών και εκθεμάτων πολιτιστικής και αρχαιολογικής αξίας. Ο απλός όμως αυτός ορισμός δημιουργεί σημαντικούς περιορισμούς, όπως η δυσκολία στην προσβασιμότητα λόγω απόστασης ή φυσικών δυσκολιών (εγκαταστάσεις για ΑΜΕΑ κ.λπ.) ή η αδυναμία ανανέωσης του περιεχόμενου της έκθεσης στον φυσικό χώρο και είναι πλέον παρωχημένη πρακτική στη σύγχρονη μουσειολογία και πολιτιστική διαχείριση.

Η ψηφιακή τεχνολογία έρχεται να δώσει τη λύση σε τέτοιου είδους περιορισμούς. Στο διαδικτυακό μοντέλο, ο επισκέπτης μπορεί μέσω του ηλεκτρονικού του υπολογιστή να επισκεφθεί το μουσείο και να προσπελάσει οποιοδήποτε πολιτιστικό απόθεμα (υλικό ή άυλο), να περιηγηθεί σε εκθέσεις, να περιπλανηθεί ανάμεσα στα εκθέματα – ακόμα και σε αυτά που βρίσκονται στην αποθήκη – να ακούσει και

να διαβάσει αρχειακό και ηχητικό υλικό που διαφορετικά θα ήταν απροσπέλαστο. Παράλληλα το ψηφιακό περιεχόμενο μπορεί να αξιοποιηθεί μέσα στον χώρο του οργανισμού, δίνοντας κίνητρα στους φυσικούς επισκέπτες να τον επισκεφτούν ξανά και ξανά, εμπλουτίζοντας έτσι κάθε φορά την πολιτισμική και τουριστική εμπειρία.

Η διευρυμένη, βέβαια, αυτή χρήση της τεχνολογίας, στους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς, θα πρέπει να συνοδεύεται από κατάρτιση των εργαζομένων. Η συνεχής εκπαίδευση και μετεκπαίδευση του προσωπικού είναι απαραίτητη, όχι μόνον προκειμένου να καλλιεργηθεί μία νέα αντίληψη για τις τεχνολογίες και να δοθεί η δυνατότητα μέγιστης δυνατής αξιοποίησής τους, αλλά διότι μία τέτοια προσέγγιση αποτελεί σημαντική επένδυση και στους ίδιους τους ανθρώπους και στην εργασία τους.

Με τη συνδρομή λοιπόν της τεχνολογίας, η δημόσια διασυνδεδεμένη ψηφιακή πληροφορία αποτελεί το μέσο προσέγγισης των χρηστών και δημιουργίας νέων προϊόντων, υπηρεσιών και αξίας σε πολλαπλά επίπεδα: οικονομικό, εκπαιδευτικό, ερμηνευτικό, ερευνητικό και εθνικό.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ. ΠΟΙΟΣ ΠΡΕΠΕΙ ΠΡΩΤΟΣ ΝΑ ΔΩΣΕΙ ΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΓΑΠΗΣ;

ΝΑΣΙΑ ΧΟΥΡΜΟΥΖΙΑΔΗ

Αν. Καθηγήτρια, Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας
Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Ένα Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης φυτεμένο σε ένα νησί της ελληνικής περιφέρειας συνιστά χαρακτηριστικό παράδειγμα μιας εξ ορισμού δύσκολης συνύπαρξης. Πρακτικές δυσκολίες, έλλειψη τεχνολογίας και περιορισμένο κοινό είναι ουσιώδη προβλήματα, που δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν με γενικές συνταγές και καλές πρακτικές, που έχουν διαμορφωθεί κάπου αλλού, από κάποιους άλλους, για κάποιους άλλους.

Στην περίπτωση του Μουσείου Teriade της Λέσβου, αφού για πολλά χρόνια ο γενικός μαρasmus αποδόθηκε στην οικονομική κρίση και στην έλλειψη παιδείας των ελληνοπαίδων, θεωρήθηκε σκόπιμο να δούμε αν υπάρχει τρόπος πρώτα να αγαπήσει έμπρακτα το Μουσείο την τοπική κοινωνία, πριν ζητήσει ανάλογες αποδείξεις αγάπης από αυτήν. Στο πλαίσιο αυτό, το Εργαστήριο Μουσειολογίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου δοκίμασε μια σειρά πειραματικών εκπαιδευτικών δράσεων, με στόχο μια εξ αρχής εναλλακτική προσέγγιση του ζητήματος. Η εξαιρετική ανταπόκριση του κοινού δημιουργεί, βεβαίως, ικανοποίηση για τις επιλογές, αλλά, κυρίως μια έντονη ανησυχία για το πώς μπορούμε ουσιαστικά να κεφαλαιοποιήσουμε τα θετικά αποτελέσματα, ενός, δυστυχώς, ιδιαίτερα επιτυχημένου πειράματος.

Η βασική αρχή στην οποία στηρίχθηκε ο σχεδιασμός των προγραμμάτων ήταν να ξεκινήσουμε, όχι από το Μουσείο και την «αυταπόδεικτη» σημασία των έργων της συλλογής του, αλλά από την κατανόηση του μαθητικού πληθυσμού του νησιού και την ανίχνευση των αναγκών του. Έτσι, βασικός μας στόχος ήταν η προώθηση της ιδέας ότι η τέχνη αποτελεί έναν τρόπο έκφρασης, που αξίζει τον κόπο να διερευνηθεί από όλους, ακόμη και από παιδιά, που δεν έχουν καμία σχέση με τη μοντέρνα τέχνη και δεν έχουν ποτέ τους βγει από τα όρια της Λέσβου. Μετατρέψαμε τους διάσημους ζωγράφους σε πρόσωπα

απτά, με αδυναμίες και ιδιοτροπίες, βάζοντας σε δεύτερη μοίρα τις τυπικές ακαδημαϊκές πληροφορίες. Επιπλέον, δώσαμε έμφαση στην αφηγηματικότητα των εικαστικών τεχνών, στη συναισθητική προσέγγιση των έργων τέχνης και στον ενισχυμένο ρόλο της δραματοποίησης, ώστε τα παιδιά να έχουν μία όσο το δυνατόν πιο ολοκληρωμένη εμπειρία μέσα στο μουσείο.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΠΙΟΠ ΣΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΥ ΚΛΑΔΟΥ

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΡΙΓΓΑΣ

Προϊστάμενος της Υπηρεσίας Ερευνητικών
και Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του ΠΙΟΠ

Το ΠΙΟΠ είναι κοινωφελές ίδρυμα, το οποίο επιχορηγείται για τη λειτουργία του από την Τράπεζα Πειραιώς. Υποστηρίζει τη διάσωση και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας, με έμφαση στη βιοτεχνική και βιομηχανική τεχνολογία και προωθεί τη σύνδεση του πολιτισμού με το περιβάλλον, ενώ συγχρόνως, μέσω της δράσης του, τηρεί σημαντικό μέρος των δεσμεύσεων της Τράπεζας για τις πρακτικές Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Το ΠΙΟΠ έχει δημιουργήσει και λειτουργεί ένα Δίκτυο εννέα θεματικών τεχνολογικών Μουσείων στην ελληνική περιφέρεια. Η λειτουργία του Δικτύου Μουσείων και οι συντονισμένες δράσεις του ΠΙΟΠ, σε όλα τα κτήριά του, συμβάλλουν σημαντικά στην προώθηση της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς και τη σύνδεση του πολιτισμού με το περιβάλλον και την αιεφόρο ανάπτυξη, καθώς και στην ανάδειξη των παραδοσιακών τεχνικών και της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου, υποστηρίζοντας με τον τρόπο αυτό την απασχόληση, την οικονομική και τουριστική δραστηριότητα και τη γενικότερη ανάπτυξη των τοπικών κοινοτήτων.

Ένας από τους βασικούς άξονες των δράσεων του ΠΙΟΠ είναι η στήριξη του κλάδου των Πολιτιστικών και Δημιουργικών Βιομηχανιών, μέσω της υλοποίησης προγραμμάτων στήριξης των επαγγελματιών των συγκεκριμένων κλάδων. Τα προγράμματα αυτά αποσκοπούν στη ανάδειξη του πολυεπίπεδου ρόλου που οφείλουν να έχουν τα Μουσεία, συνδέοντας την υλική και άυλη πολιτιστική κληρονομιά του τόπου με τη δημιουργία και την παραγωγή πολιτιστικών αγαθών και προϊόντων, προς όφελος των τοπικών κοινωνιών, με στόχο την καλλιέργεια των δομών εκείνων που θα στηρίξουν τη βιώσιμη ανάπτυξή τους. Με αυτόν τον τρόπο τα Μουσεία μπορούν να λειτουργήσουν όχι μόνο ως πηγή έμπνευσης αλλά και ως θερμοκοιτίδα ανάδειξης νέων επαγγελματιών.

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

ΑΛΑΤΙ: Ο ΛΕΥΚΟΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΔΟΥΛΙΩΤΗΣ

Φιλολόγος - Πολιτιστικός Διαχειριστής

Κέντρο Λόγου και Τέχνης

Ιστορικό Μουσείο «ΔΙΕΞΟΔΟΣ»

Το 2010 πραγματοποιήθηκε στο Ιστορικό Μουσείο «Διέξοδος», στο Μεσολόγγι, έκθεση με θέμα το αλάτι, το βασικό παραγόμενο προϊόν της περιοχής.

Το Μεσολόγγι, με το βαρύ ιστορικό και πολιτιστικό παρελθόν, βρίσκεται στην αγκαλιά μιας πανέμορφης λιμνοθάλασσας που καλύπτει επιφάνεια 150.000 στρεμμάτων.

Εκεί βρίσκεται και η μεγαλύτερη αλυκή της Ελλάδας, με έκταση 11.500 στρέμματα και δυναμικότητα παραγωγής περί τις 120.000 τόνους άλατος ετησίως. Καλύπτει το 60% της πανελλήνιας παραγωγής.

Η έκθεση με τίτλο «Αλάτι: ο λευκός θησαυρός» περιείχε διαφορετικά είδη αλατιού από όλο τον κόσμο, παρουσιάζοντας τη χρήση του από την αρχαιότητα ως σήμερα. Στην τρίμηνη διάρκειά της υποδέχτηκε περίπου 8.500 επισκέπτες.

Με αυτά τα δεδομένα, ο Δήμος Μεσολογγίου υιοθέτησε το αίτημα της Διεξόδου και της παραχώρησε, για 25 χρόνια, ένα ακίνητο 220τμ με 1,5 στρέμμα περιβάλλοντα χώρο, προκειμένου να δημιουργηθεί το πρώτο Μουσείο Άλατος στη χώρα. Οι εργασίες αποκατάστασης έχουν ήδη ξεκινήσει με την επιμέλεια της Διεξόδου.

Η έκθεση αποτέλεσε σημαντικό γεγονός για την ευρύτερη περιοχή. Την τριετία που ακολούθησε, δημιουργήθηκαν στην πόλη του Μεσολογγίου τέσσερις βιοτεχνίες επεξεργασίας και πώλησης αλατιού, ενώ παράλληλα έγινε ευρέως γνωστή η «αφρίνα», η οποία αποτελεί την καλύτερη ποιότητα του παραγόμενου στο Μεσολόγγι αλατιού.

Στην έκθεση παρουσιάστηκαν έργα τέχνης του ντόπιου καλλιτέχνη Βαγγέλη Ρόμπολα κατασκευασμένα από αλάτι, τα οποία διατίθενται πλέον αποκλειστικά από το πωλητήριο της Διεξόδου.

Το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Γουλανδρή δημιούργησε μουσειοσκευή, με πληροφοριακό υλικό και εκθέματα της έκθεσης, η οποία ταξίδεψε σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας. Ταυτόχρονα, και η ίδια η έκθεση ταξίδεψε στην Κυπαρισσία και το Θέρμο, έπειτα από προσκλήσεις που δέχτηκε.

Τέλος, εκδόθηκε έντυπο υλικό σε μορφή λευκώματος, που διατίθεται ακόμη και σήμερα στο πωλητήριο του Μουσείου, ενώ παράλληλα δημιουργήθηκε ντοκιμαντέρ που παρουσιάστηκε σε περιφερειακούς τηλεοπτικούς σταθμούς.

Η τοπική κοινωνία συνειδητοποίησε την τεράστια σημασία του αλατιού και ακόμη και σήμερα πραγματοποιούνται συνέδρια και εκπαιδευτικά προγράμματα στις αλυκές Μεσολογγίου.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ - ΜΟΥΣΕΙΟΥ Γ.Ι. ΚΑΤΣΙΓΡΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

ANNY ΨΑΡΡΑ - ΠΕΡΙΦΑΝΟΥ

Αντιπρόεδρος Δημοτικής Πινακοθήκης Λάρισας - Μουσείου Γ.Ι. Κατσίγρα

Η συγκομιδή του έργου της Δημοτικής Πινακοθήκης Λάρισας - Μουσείου Γ.Ι. Κατσίγρα, στον τομέα της πολιτιστικής και δημιουργικής οικονομίας, επικεντρώνει την προσοχή της στην τοπική κοινωνία αλλά και στην περιφέρεια. Η συλλογή Γ.Ι. Κατσίγρα, δωρεά του επιφανούς Λαρισαίου γιατρού και συλλέκτη, συγκαταλέγεται στις αξιολογότερες της χώρας και είναι μοναδική για τα δεδομένα της ελληνικής περιφέρειας. Περιλαμβάνει 781 έργα ζωγραφικής, χαρακτηριστικής και σχέδια σπουδαίων Ελλήνων καλλιτεχνών, που καλύπτουν χρονολογικά τα εικαστικά ρεύματα που αναπτύχθηκαν στη χώρα μας, από τα μέσα του 19ου έως τα μέσα του 20ου αιώνα. Επιπροσθέτως, στη δωρεά συμπεριλαμβάνονται τα ανεκτίμητης αξίας έπιπλα του Ερρίκου Σλήμαν, που αγόρασε ο συλλέκτης, καθώς και 1.300 σπάνιοι τίτλοι βιβλίων τέχνης, που αποθησαυρίζονται στην εικαστική βιβλιοθήκη. Ακόμη, στις συλλογές του μουσείου προστίθενται 180 έργα του Εικαστικού Κέντρου Σύγχρονης Τέχνης Λάρισας και 700 έργα από αγορές - δωρεές του Δήμου Λαρισαίων. Η χρηματοδότηση προέρχεται από τον προϋπολογισμό της δημοτικής αρχής, καθώς και από ιδίους πόρους, όπως τα έσοδα από την ενοικίαση του αμφιθεάτρου, της καφετέριας, τα έσοδα από το πωλητήριο, καθώς και την πώληση καταλόγων που ακολουθούν τις εκθέσεις. Στα εργαστήρια εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών, ζωγραφικής, κεραμικής, χαρακτηριστικής, που λειτουργούν στο κτήριο της Πινακοθήκης, συμμετέχουν 400 μαθητές. Τα έσοδα των εργαστηρίων είναι ανταποδοτικά. Η μεγάλη προσέλευση, λόγω διαφόρων εικαστικών δράσεων και ποικίλων εκθέσεων, σε συνδυασμό με την ευρύτερη πολιτική λειτουργία του μουσείου, που ακολουθήθηκε τα τελευταία χρόνια, πενταπλασίασε τα έσοδα του πωλητηρίου, όπως και τα έσοδα του αμφιθεάτρου, τα οποία αυξήθη-

καν σχεδόν στο διπλάσιο. Η λειτουργία της καφετέριας, με θεματική την κάθε μορφής τέχνη, συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό στην οικονομική ευρωστία της Πινακοθήκης. Τέλος, σύμφωνα με τη μουσειακή πολιτική που εφαρμόστηκε, η Πινακοθήκη των Λαρισαίων βρίσκεται στην υπηρεσία της σύγχρονης κοινωνίας, δεν λειτουργεί μόνο ως θεματοφύλακας θησαυρών του παρελθόντος, αλλά και ως ένας σύγχρονος θεσμός, όπου ο πολιτισμός αντιμετωπίζεται ως δημόσιο και κοινωνικό αγαθό.

ΜΟΥΣΕΙΑΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΜΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΝΕΩΤΕΡΗΣ ΚΕΡΑΜΙΚΗΣ

ΦΩΤΕΙΝΗ ΚΑΤΣΑΟΥΝΗ

Εκπαιδευτικός - Μουσειολόγος

Κέντρο Μελέτης Νεώτερης Κεραμικής

Ίδρυμα οικ. Γ. Ψαροπούλου

Στο πλαίσιο της εισήγησης παρουσιάστηκαν τρεις περιοδικές εκθέσεις που φιλοξενήθηκαν στον χώρο του μουσείου, από τον Απρίλιο έως τον Οκτώβριο του 2018, αναδεικνύοντας τον εκπαιδευτικό του χαρακτήρα.

Η πρώτη έκθεση είχε τίτλο «Tōki 陶器 Εμπνεύσεις από τον Πολιτισμό και την Καρδιά της Ιαπωνίας». Επρόκειτο για ατομική έκθεση της γλύπτριας Ντίνας Αναστασιάδου, η οποία μετέφερε μέσω της κεραμικής γλυπτικής της την αισθητική της αρχιτεκτονικής κουλτούρας των οικισμάτων της ιαπωνικής αριστοκρατίας του 3ου - 7ου αιώνα.

Κατά τη διάρκειά της έκθεσης εκπονήθηκε εκπαιδευτικό πρόγραμμα για μαθητές με θέμα «Οριγκάμι σε πηλό» και σκοπό την επαφή των συμμετεχόντων με την ιαπωνική κεραμική, καθώς και επιμορφωτικό σεμινάριο με το ίδιο θέμα για ενήλικο κοινό. Παράλληλα, δόθηκε από την καλλιτέχνη διάλεξη για την Ιαπωνική κεραμική.

Στη δεύτερη έκθεση με τίτλο «Η κεραμική ενώνει» περιλαμβάνονταν η ενότητα Κεραμική και συντεχνία με έργα κεραμικά και χαρακτηρισκά του Ούγγρου καλλιτέχνη Janos Liponics, καθώς και η ενότητα Ο δρόμος του Ηλίου με έργα πορσελάνης της Λετονής καλλιτέχνης KristīneNuķe - Panteļejeva.

Η τρίτη έκθεση με τίτλο «Σχέσεις από Πηλό - Lens of Clay» απαρτιζόταν από γλυπτική εγκατάσταση της εικαστικού Πωλίνας Κασσιμάτη στον χώρο του μουσείου. Κεντρικό σημείο της εγκατάστασης ήταν η ανθρώπινη μορφή, στην οποία βασίστηκε το εικαστικό εργαστήριο για παιδιά, με θέμα «Άνθρωποι από πηλό».

Στο συγκεκριμένο εργαστήριο, τα παιδιά, εμπνεόμενα από τις μορφές

της έκθεσης και με την καθοδήγηση της εικαστικού, συνέθεσαν τα δικά τους ανθρωπόμορφα μικρογλυπτά, ενσαρκώνοντας διαφορετικές ανθρώπινες φιγούρες.

Οι παραπάνω δράσεις, στηρίζοντας την καταλυτική σύνδεση μεταξύ πολιτισμού και δημιουργικότητας, αποτέλεσαν αντιπροσωπευτικά δείγματα δημιουργικών συνεργειών στο μουσειακό περιβάλλον και πραγματοποιήθηκαν δωρεάν για το κοινό.

Μέσω αυτών δημιουργήθηκε ένα δίκτυο συνεργασίας, ανταλλαγής απόψεων και τεχνογνωσίας στον τομέα της κεραμικής και των καλών τεχνών, αναδεικνύοντας τη διαφορετικότητα στον χώρο της τέχνης και ενισχύοντας την πολυεπίπεδη συνεργασία μεταξύ των χωρών.

«ΨΗΦΙΑΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ - ΕΝΑ ΝΕΟ STORYTELLING»

ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΛΙΑΚΟΣΤΑΥΡΟΥ

Επικοινωνιολόγος - Προϊσταμένη Μουσείου Τηλεπικοινωνιών

Είναι πολλές οι δράσεις του Μουσείου στα πλαίσια της διάκρισής του ως το Τιμώμενο Μουσείο της χώρας για το 2018, από το Διεθνές Συμβούλιο των Μουσείων. Επισημαίνεται η αδιαμφισβήτητη δυναμική της ψηφιακής επανάστασης. Οι νέοι κώδικες και τα νέα μέσα επικοινωνίας έρχονται και στον κόσμο των Μουσείων σήμερα και μπορούν να επηρεάσουν το περιεχόμενο του μηνύματος (λεζάντες, installation, ψηφιακή αφήγηση) αλλά και να συμβάλλουν σε μια νέα σχέση με το κοινό/επισκέπτες.

Το Μουσείο είναι ένας χώρος πολλαπλών εμπειριών και, ως οργανικό και αναπόσπαστο κομμάτι της κοινωνίας μας στη σημερινή εποχή, οφείλει να είναι «ανοιχτό» και προσβάσιμο στο κοινό περισσότερο από ποτέ. Ο ρόλος του Μουσείου, στην νέα εποχή, είναι να εντάσσει τις αλλαγές και τις καινοτομίες στην τεχνολογία ή αλλιώς, να καινοτομεί και να προτείνει νέους τρόπους επικοινωνίας με το κοινό. Συγκεκριμένα, το Μουσείο Τηλεπικοινωνιών Ομίλου ΟΤΕ πραγματοποιεί:

1) Ψηφιακή ξενάγηση που περιλαμβάνει 6 αντιπροσωπευτικά σημεία της έκθεσης μέσω της εφαρμογής Augmented Reality. Προβάλλονται πληροφορίες και εικόνες που εμπλουτίζουν τη γνώση σχετικά με το έκθεμα και ενισχύουν την εμπειρία του επισκέπτη. Πρόκειται για μία πολυαισθητηριακή περιήγηση, που διευκολύνει την κατανόηση της ιστορίας προκαλώντας τη σύνδεση με το περιβάλλον και με «τις μικρές ιστορίες» που συνέθεσαν την ιστορία των Τηλεπικοινωνιών. Η επαφή με τη νέα υπηρεσία του μουσείου γίνεται είτε μέσω tablet είτε απευθείας στο κινητό του επισκέπτη.

2) Εκπαιδευτικό πρόγραμμα (σχεδιασμός και υλοποίηση) για οικογένειες, με τίτλο «mystery Museum», όπου με η χρήση των ψηφιακών εφαρμογών (tablets, μάσκες VR και photobooth) οι συμμετέχοντες συνδέονται με τα σημεία σταθμούς του προγράμματος της μόνιμης έκθεσης δημιουργώντας συνθήκες μυστηρίου, παιχνιδιού, γνώσης και περιήγησης στο χώρο που έχει διαμορφωθεί σαν ένα μουσειακό escape room.

ΔΙΑΒΑΖΟΝΤΑΣ ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΚΙ “ΑΛΛΙΩΣ”: ΤΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ “ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ...” ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ ΩΣ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΜΕ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΝΔΟΧΩΡΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΒΑΡΒΑΡΑ ΤΣΑΚΑ

Διευθύντρια Μουσείου Νίκου Καζαντζάκη

Πολυγραφότατος συγγραφέας ο Νίκος Καζαντζάκης άφησε πίσω του έναν τεράστιο όγκο λογοτεχνικών κειμένων. Η σειρά των ταξιδιωτικών του έργων ανήκει στα λιγότερο γνωστά κείμενά του. Το Μουσείο Καζαντζάκη επιχειρεί να τα αναδείξει μέσω του Φεστιβάλ «Ταξιδεύοντας...», που καθιέρωσε ως ετήσιο θεσμό από το 2016.

Μέσα από ένα πολύπτυχο πρόγραμμα θεματικών εκθέσεων και εγκαταστάσεων, εκδηλώσεων, δρώμενων, εκπαιδευτικών προγραμμάτων και δράσεων, εργαστηρίων και διαλέξεων, που ως επί το πλείστον λαμβάνουν χώρα πέριξ του Μουσείου, επιχειρείται μια διαφορετική «ανάγνωση» των έργων αυτών και μια νέα προσέγγιση των συλλογών του Μουσείου.

Η πολύ ενδιαφέρουσα πτυχή του συγκεκριμένου φεστιβάλ είναι ότι ξεπερνά τα συμβατικά όρια ενός χώρου ή μιας κεντρικής σκηνής, αξιοποιώντας το περιβάλλον ως καμβά, στον οποίο προβάλλεται ο εκάστοτε ταξιδιωτικός «προορισμός». Στην πράξη, αξιοποιούνται ελεύθεροι υπαίθριοι τοίχοι, εγκαταλελειμμένα σπίτια ή βιομηχανικοί χώροι, προαύλια εκκλησιών, παρκάκια και δασύλλια. Ο στόχος είναι να δημιουργηθεί η κατάλληλη ατμόσφαιρα, που θα ταξιδέψει τους επισκέπτες στον χώρο και τον χρόνο, στην ιστορία και την κουλτούρα της εκάστοτε χώρας, μέσα από τη διεισδυτική ματιά του Καζαντζάκη.

Βασικό άξονα της διοργάνωσης αποτελεί η ενεργός συμμετοχή της

τοπικής κοινωνίας, αλλά και οι συνεργασίες με διαφορετικές ομάδες επαγγελματιών και καλλιτεχνών, μέσω των οποίων το Μουσείο φιλοδοξεί να συμβάλλει στη δημιουργία νέων πολιτιστικών προϊόντων, αλλά και στην ανάδειξη του τόπου που το φιλοξενεί, ως αξιόλογου πολιτιστικού προορισμού.

Προκειμένου να ενεργοποιήσει το Μουσείο την πολιτιστική δημιουργία και πρωτοβουλία νέων καλλιτεχνών και δημιουργών, αξιοποιεί όσο το δυνατόν περισσότερο το ενδογενές δυναμικό, δίνοντας ευκαιρίες απασχόλησης σε ντόπιες καλλιτεχνικές ομάδες. Έτσι, σε κάθε φεστιβαλική διοργάνωση, αναθέτει τη δημιουργία πρωτότυπων καλλιτεχνικών έργων, που βασίζονται στο ταξιδιωτικό βιβλίο, με έμφαση στις παραστατικές τέχνες, αλλά και με σημαντική αναφορά στις πλαστικές τέχνες, τη φωτογραφία και το βίντεο. Σημαντική θέση σε αυτές τις συνέργειες καταλαμβάνει και ο σχεδιασμός αντικειμένων για το Πωλητήριο του Μουσείου, για τα οποία οι δημιουργοί (διεμφημιστικά γραφεία, ντόπιοι χειροτέχνες, γραφίστες, αρχιτέκτονες κ.λπ.) καλούνται να εμπνευστούν από τον πολιτισμό που κάθε φορά αναδεικνύεται στο Φεστιβάλ, αλλά και τη Συλλογή του Μουσείου που αφορά στα ταξιδιωτικά έργα του συγγραφέα.

ΔΕΙΠΝΟΤΡΑΠΕΖΟ ΣΤΗΝ ΚΟΣΜΟΣΩΤΕΙΡΑ

ΒΑΛΕΝΤΙΝΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

Παιδαγωγός - Εμπυχώτρια

Υπεύθυνη Τμήματος μουσειακής μάθησης

Εθνολογικό Μουσείο Θράκης

Με αφορμή ένα Δειπνοτράπεζο στον αύλειο χώρο της Κοσμοσώτειρας, που στήθηκε από το Εθνολογικό Μουσείο Θράκης τον περασμένο Σεπτέμβριο, τίθεται προς συζήτηση τόσο η ανάδειξη, όσο και η αξιοποίηση των τοπικών μνημείων. Στόχος του Δειπνοτράπεζου ήταν να επισημανθεί η πολυσημία του Έβρου και των μνημείων του, γύρω από ένα δείπνο με επιτελεστικά χαρακτηριστικά. Συνταγές και γεύσεις Βυζαντινών γέμισαν τα χειροποίητα τσουκάλια και τα ξύλινα πιάτα. Τα αντιπροσωπευτικά πιάτα της Βυζαντινής εποχής που επιλέχθηκαν, δίνουν το στίγμα ενός δύσκολου εγχειρήματος: Στις πληροφορίες από γραπτές πηγές και κείμενα γιατρών και σχολιαστών της εποχής, όπου περιγράφονται είδη φαγητών, ποτέ δεν αναφέρονται οι δοσολογίες των υλικών, αλλά ούτε και τα διαφοροποιημένα χαρακτηριστικά της αγροτικής, της αυτοκρατορικής και μοναστικής κουζίνας. Η μακρά βυζαντινή κουζίνα αποτελούσε πάντα μία χύτρα που ανακατεύονταν όλο και περισσότερα συστατικά και γεύσεις.

Στο δείπνο αυτό καλεσμένοι ήταν δημοσιογράφοι, καθηγητές Πανεπιστημίου και τοπικοί παράγοντες από τον χώρο της αυτοδιοίκησης, της εκπαίδευσης, της φιλοξενίας, καθώς και παραγωγοί τροφίμων. Κίνητρα του ΕΜΘ ήταν τόσο η διάδραση όσο και η εμπλοκή των καλεσμένων με τα τοπικά μνημεία, με απώτερο σκοπό τη δημιουργία συνεργειών για την προβολή και χρήση τους, δίνοντάς τους τον ρόλο του πρεσβευτή. Ο σχεδιασμός της δράσης, πάντα με σεβασμό στον χώρο, δημιούργησε τις συνθήκες μιας εναλλακτικής βιωματικής σχέσης με την ιστορία του τόπου.

Σε αυτό το πλαίσιο σχεδιάζεται, σε συνεργασία με τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, ένα εργαστήριο ελεύθερου χρόνου για μαθητές, με στόχο τη δημιουργία πολιτιστικών διαδρομών με εναλλακτικές δράσεις σε τοπικά μνημεία, για τους κατοίκους της περιοχής αλλά και

για τους ταξιδιώτες. Στη μελλοντική αυτή δράση οι έφηβοι θα έχουν τον ρόλο των περιηγητών πολιτιστικής ερμηνείας, μέσα από δράσεις εμπνευσμένες και σχεδιασμένες από τους ίδιους, συμβάλλοντας έτσι ενεργά στην πολιτισμική και τουριστική ανάπτυξη του τόπου τους.

«ΟΥΔΕΝ ΚΑΚΟΝ ΑΜΙΓΕΣ ΚΑΛΟΥ: Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΓΕΝΝΑ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ»

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΠΑΓΟΥΝΗ

Πολιτισμολόγος, Τμήμα Επικοινωνίας Μουσείου Ηρακλειδών

Το 2017 το Μουσείο Ηρακλειδών συνεργάστηκε με το Μουσείο Επιστήμης και Τεχνολογίας της Κίνας στο Πεκίνο, με στόχο την ανταλλαγή δύο εκθέσεων αρχαίας επιστήμης και τεχνολογίας, στο πλαίσιο του 2017 - Έτους Πολιτιστικών Ανταλλαγών και Συνεργασίας Πολιτιστικών Βιομηχανιών μεταξύ Ελλάδας - Κίνας.

Ως αποτέλεσμα αυτής της συνεργασίας, το Μουσείο Ηρακλειδών, από τις 22 Σεπτεμβρίου 2017 έως και τις 15 Ιουλίου 2018, φιλοξένησε στα δύο κτήριά του την έκθεση «Αρχαία Κινεζική Επιστήμη και Τεχνολογία», παρουσιάζοντας για πρώτη φορά στο ελληνικό κοινό μερικά από τα πιο αξιοθαύμαστα τεχνολογικά επιτεύγματα του κινεζικού πολιτισμού, ενός από τους αρχαιότερους στον κόσμο.

Στο πλαίσιο αυτής της έκθεσης, και με αφορμή τις τέσσερις (4) βασικές θεματικές ενότητές της (Αστρονομία και Μέτρηση του χρόνου, Ναυσιπλοΐα και Προσανατολισμός, Υφαντουργία και Κέντημα, Κατασκευή χαρτιού και Εκτύπωση), σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν καινοτόμα εκπαιδευτικά προγράμματα, οργανώθηκαν θεματικές ξεναγήσεις, διατέθηκαν προϊόντα σχεδιασμένα αποκλειστικά για τη συγκεκριμένη έκθεση, πραγματοποιήθηκαν εκπαιδευτικά εργαστήρια χαρτοποιητικής τέχνης, κινεζικής καλλιγραφίας, με τη χρήση ιδεογραμμάτων και κινεζικής ζωγραφικής για παιδιά, εφήβους και ενήλικες, καθώς και βιωματικές δραστηριότητες και επιδείξεις, ενώ τίτλοι βιβλίων ανασύρθηκαν από τη λήθη, ανατυπώθηκαν, επανεκδόθηκαν. Τέλος, τον Μάιο 2018, γιορτάσαμε με το αθηναϊκό κοινό το China Spring Fest και τον Ιούνιο του ίδιου χρόνου, με αφορμή την ολοκλήρωση της έκθεσης, ο Tea Master Jiu Bo παρουσίασε την Κινεζική Παραδοσιακή Τελετή Τσαγιού.

Από τα προαναφερόμενα προκύπτει ότι, εν μέσω κρίσης, η έκθεση

«Αρχαία Κινεζική Επιστήμη και Τεχνολογία», ως αποτέλεσμα μίας εκλεκτικής και δημιουργικής συνέργειας, αποτέλεσε το πρόσφορο υπόστρωμα για τη δημιουργία πολιτιστικών αγαθών και την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών, μέσω των οποίων το Μουσείο μας συνδέθηκε με τις δημιουργικές βιομηχανίες και ενθάρρυνε τη συμμετοχική δράση της κοινότητας, διατηρώντας ταυτόχρονα τον εκπαιδευτικό του ρόλο. Επιπροσθέτως, το Μουσείο Ηρακλειδών, με τις εκπαιδευτικές και επικοινωνιακές πρακτικές που εφάρμοσε, συνέβαλλε στον εμπλουτισμό της γνώσης για τα εκθέματα, καθιστώντας τις διαδραστικές επιδείξεις βιωματικές αναγνώσεις επιλεγμένων αντικειμένων της έκθεσης.

ΣΧΕΔΙΑΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΑΝΟΙΞΗ ΣΤΙΣ ΦΥΤΟΦΩΛΙΕΣ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ «ΛΥΧΝΟΣΤΑΤΗΣ»

ΜΑΙΡΗ ΜΠΑΡΙΤΑΚΗ

Φιλόλογος - Υπεύθυνη Τμήματος Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων
Μουσείο Παραδοσιακής Ζωής Κρήτης «Λυχνοστάτης»

Το Μουσείο «ΛΥΧΝΟΣΤΑΤΗΣ» αξιοποιεί τις μόνιμες και περιοδικές εκθέσεις του, στήνοντας τις βάσεις για την παγίωση συνεργασίας με τον Δημιουργικό Τομέα της Οικονομίας, με διττό σκοπό: Από τη μια να τονωθεί η τοπική οικονομία δημιουργώντας νέες ευκαιρίες απασχόλησης και από την άλλη να συμβάλλει στην κοινωνική συνοχή, τηρώντας μια υπεύθυνη στάση απέναντι στην τοπική κοινωνία και στην παγκόσμια κοινότητα.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα οι «Φυτοφωλίες», το νέο τμήμα στη φυσιογνωστική συλλογή του Μουσείου, όπου παρουσιάζονται τα άγρια βρώσιμα χόρτα της Κρήτης με παράλληλη εθνοβοτανική προσέγγιση. Συγχρόνως δίνεται έμφαση στην εμπράγματη οικολογική διαχείριση, αφού στον χώρο επαναχρησιμοποιούνται άχρηστα έπιπλα και αντικείμενα.

Αυτό το πνεύμα της ενεργούς οικολογίας, που διαπερνά άλλωστε όλες τις συλλογές και τον εκθεσιακό χώρο του Μουσείου, έγινε αφορμή για τη συνεργασία του με τη συλλογικότητα αστέγων στην Αθήνα, «ΣΧΕΔΙΑ», και τη διάθεση από το πωλητήριο του Μουσείου αντικειμένων σχεδιασμένων από ανακυκλώσιμα υλικά.

Παράλληλα, αξιοποιώντας ακόμη περισσότερο το περιεχόμενο των σχετικών συλλογών, το Μουσείο προχώρησε στις έντυπες εκδόσεις «Ανακύκλωση φυτικής ύλης» και «ΙΟ ανθρωπο-φυτικό διάλογοι».

Επίσης, η περιοδική έκθεση ζωγραφικής της Αρετούσας Ιερωνυμάκη, με τίτλο «Ό,τι μου λέει η άνοιξη», εμπνευσμένη από το φυσικό περιβάλλον του Μουσείου, έδωσε την αφορμή για δημιουργική σύμπραξη με τη Λέσχη Ποίησης Ηρακλείου. Το προϊόν της συνεργασίας αυτής ήταν ο υπομνηματισμός των έργων με μαντινάδες και ποιητικά αποσπάσματα, ώστε η κρητική χλωρίδα να αποδίδεται εικαστικά

και συνάμα ποιητικά. Έτσι, η έκθεση συνδιαλέγεται όχι μόνο με τα φυτά, με τα λαογραφικά και καλλιτεχνικά εκθέματα των συλλογών του Μουσείου, αλλά και με τη λογοτεχνία, αποκτώντας πρόσθετες αναγνώσεις και ερμηνείες.

Στην πολυεπίπεδη αξιοποίηση της περιοδικής έκθεσης εντάχθηκε και η εκπαιδευτική δράση «Χρώματα – καμώματα την άνοιξη», που αναπτύχθηκε με στόχο την εξοικείωση των παιδιών με το ανοιξιάτικο κρητικό τοπίο, τη βίωση της ομορφιάς και την ευαισθητοποίηση απέναντι σε αυτήν. Τέλος, η ζωγράφος σε συνεργασία με γραφιστικό γραφείο δημιούργησαν κάρτες και σουπλά, με ζωγραφικά θέματα από την έκθεση, που διατίθενται πλέον στο Πωλητήριο του Μουσείου.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

Νέα Εκπαιδευτικά Προγράμματα

«20 ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΗΛΟΥ: ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ»

ANNA ΒΟΓΛΗ

Διευθύντρια Μεταλλευτικού Μουσείου Μήλου

Τον Μάιο του 2018, το Μεταλλευτικό Μουσείο Μήλου, σε συνεργασία με την Εταιρεία Πολιτισμού περιπατος, διοργάνωσε δράσεις με αφορμή τον εορτασμό των 20 ετών λειτουργίας του Μουσείου, της Διεθνούς Ημέρας Μουσείων 2018, με θέμα: «Μουσεία και (δια) δίκτυα. Νέες προσεγγίσεις, νέο κοινό» και του Ευρωπαϊκού Έτους Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2018: «Η κληρονομιά μας: Το παρελθόν συναντά το μέλλον».

Στο πλαίσιο αυτών των εορτασμών σχεδιάστηκαν και παρουσιάστηκαν στο κοινό: Μία Μουσειοσκευή, δύο Εκπαιδευτικοί Φάκελοι και πέντε Σακίδια Αυτόνομης Ξενάγησης, ως μέρος του Επιπρόσθετου Εκπαιδευτικού Υλικού του Μουσείου.

Η Μουσειοσκευή και οι Εκπαιδευτικοί Φάκελοι είναι σχεδιασμένοι για να ταξιδεύουν στην Ελλάδα και στο Εξωτερικό. Τα Σακίδια Αυτόνομης Ξενάγησης αφορούν σε μια βιωματική προσέγγιση για οικογένειες εντός του Μουσείου. Μέσα από παιχνίδια και δραστηριότητες, τα παιδιά μαθαίνουν, διασκεδάζοντας, τη μεταλλευτική ιστορία της Μήλου. Πολλές οικογένειες από την Ελλάδα και το εξωτερικό, που επισκέφτηκαν το Μουσείο αυτό το καλοκαίρι, προτίμησαν την εμπειρία της αυτόνομης ξενάγησης από μία συμβατική επίσκεψη στο Μουσείο.

Και οι τρεις προαναφερθείσες δράσεις είναι διαθέσιμες στα Ελληνικά, Αγγλικά και Γαλλικά. Στο πλαίσιο των επετειακών εκδηλώσεων διοργανώθηκαν, επίσης σε συνεργασία με την Εταιρεία Πολιτισμού περιπατος, 8 προγράμματα Homo Oryctus, με τη συμμετοχή 235 παιδιών των δημοτικών σχολείων της Μήλου και 9 Escape Rooms για ενήλικες, τα οποία γνώρισαν ιδιαίτερη επιτυχία. Ακόμη, διοργανώθηκε η πρωτότυπη εκπαιδευτική δράση Mix - Match & Run σε συνεργασία με το Ορυκτολογικό Μουσείο του ΕΚΠΑ, η οποία υλοποιήθηκε

με τη συμμετοχή 203 παιδιών των δημοτικών σχολείων της Μήλου. Τα προγράμματα απευθύνονται κατά τους χειμερινούς μήνες στους μόνιμους κατοίκους και τις οικογένειές τους.

Με αφορμή τα 20 χρόνια λειτουργίας του Μουσείου, ανατέθηκε σε Εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον χώρο του πολιτισμού ο σχεδιασμός σειράς προϊόντων εμπνευσμένων από τα εκθέματα του Μουσείου, τα οποία διατίθενται αποκλειστικά από το πωλητήριο του Μουσείου και προβάλλουν την ιδιαίτερη γεωλογία και ιστορία του νησιού. Επίσης εκδόθηκε επετειακός Οδηγός του Μουσείου στα ελληνικά και αγγλικά και σύντομα θα ακολουθήσει και η γαλλική έκδοση.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΣΥΝΕΡΓΕΙΕΣ ΣΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΦΑΝΗ ΚΑΜΠΑΝΗ

Αρχαιολόγος - Μουσειολόγος

Τμήμα Εκπαίδευσης Ιστορικού Μουσείου Κρήτης

Εταιρεία Κρητικών Ιστορικών Μελετών

Με αφορμή τρεις διαφορετικές συλλογές του Ιστορικού Μουσείου Κρήτης, παρουσιάζονται τρεις διαφορετικές πρακτικές συνέργειες με πολλαπλές ειδικότητες, όπως, σχεδιαστές, προγραμματιστές, εταιρίες γραφικών τεχνών, ηθοποιούς, σκηνοθέτες, μουσικούς κ.α. Ειδικότερα, με αφορμή την εισαγωγική αίθουσα του Ιστορικού Μουσείου Κρήτης, η οποία διαθέτει ως κορυφαίο έκθεμα μια εντυπωσιακή μακέτα έκτασης 15 περίπου τετραγωνικών μέτρων, που αναπαριστά, υπό κλίμακα 1:500, την πόλη της Candia στα μέσα του 17ου αιώνα, σχεδιάστηκε το περιηγητικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα: «Μονοπάτια μέσα στην πόλη, δρόμοι μέσα στην Ιστορία».

Το πρόγραμμα πραγματοποιείται από το 2009 και περιλαμβάνει επιτόπια παρατήρηση και υλοποίηση δραστηριοτήτων σε 7 επιλεγμένα ενετικά μνημεία της πόλης του Ηρακλείου. Για τον εμπλουτισμό του εν λόγω εκπαιδευτικού προγράμματος, σχεδιάστηκε το 2018 δεκαεξασέλιδο φυλλάδιο – έντυπο, για μαθητές και εκπαιδευτικούς, με πληροφοριακό και φωτογραφικό υλικό για την ενετική περίοδο της πόλης.

Επιπλέον, με αφορμή το μόνιμο εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τίτλο: «Νίκος Καζαντζάκης, ένας ταξιδευτής σε τόπους και ιδέες», που αξιοποιεί εκπαιδευτικά τη μόνιμη συλλογή για τον Νίκο Καζαντζάκη, σχεδιάστηκε ψηφιακή εκπαιδευτική εφαρμογή για τη ζωή και το έργο του συγγραφέα, (<https://www.historical-museum.gr/webapps/kazantzakis/>), έπειτα από συνεργασία με την εταιρία σχεδιασμού και προγραμματισμού PENCILCASE. Η εφαρμογή βρίσκεται στην ιστοσελίδα του ΙΜΚ.

Τέλος, για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά, πραγματοποιήθηκε η δρά-

ση θεατρικού αναλογίου στον κήπο του ΙΜΚ, που επιμελήθηκε ειδικά για το Ιστορικό Μουσείο Κρήτης η αναγνωρισμένη σκηνοθέτις Έφη Θεοδώρου. Για το 2018 το θέμα του θεατρικού αναλογίου ήταν αφιερωμένο στην επέτειο των εκατό χρόνων από τη λήξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και στην περιοδική έκθεση που παρουσίασε το Ιστορικό Μουσείο για τον εορτασμό της επετείου, με τίτλο: Στέλιος Αμανάκης. Πολεμώντας στο Δυτικό Μέτωπο. Οι ηθοποιοί που συνεργάστηκαν με το Ιστορικό Μουσείο Κρήτης για την πραγματοποίηση του θεατρικού αναλογίου ήταν οι: Μαρία Σκουλά και Γιωργής Τσαμπουράκης.

Ο ΝΕΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ «ΦΟΙΒΟΣ ΑΝΑΓΕΙΑΝΑΚΗΣ» - ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΘΝΟΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΑΣ

ΖΟΖΕΦΙΝΑ ΑΛΕΒΙΖΟΥ

Μουσικός, υπάλληλος ΜΕΛΜΟΦΑΚΕ

ΜΑΡΑ ΚΑΛΟΖΟΥΜΗ

Αρχαιολόγος, υπάλληλος ΜΕΛΜΟΦΑΚΕ

Από τον Σεπτέμβριο του 2018, το Τμήμα Μουσικών Οργάνων, Εθνομουσικολογίας, Επικοινωνίας & Εκπαίδευσης του «Μουσείου Ελληνικών Λαϊκών Μουσικών Οργάνων» δημιούργησε έναν νέο κύκλο εκπαιδευτικών προγραμμάτων, δίνοντας την ευκαιρία σε σχολικές ομάδες προσχολικής ηλικίας και Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, αλλά και σε οικογένειες, να γνωρίσουν τη συλλογή του, μέσα από εκπαιδευτικές δράσεις και εργαστήρια δημιουργικής απασχόλησης, καθώς και με τη διάθεση δανειστικού εκπαιδευτικού υλικού (Μουσείοβαλίτσα), σε σχολεία και πολιτιστικούς φορείς.

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα δημιουργήθηκαν με βάση τις συλλογές του Μουσείου. Κύριος στόχος τους η ανάδειξη της αξίας της υλικής αλλά και της άυλης πολιτιστικής μας κληρονομιάς, μέσα από τη γνωριμία των παιδιών με την ελληνική παραδοσιακή μουσική και τα λαϊκά μουσικά όργανα. Τα προγράμματα είναι τα εξής: α) «Το ταξίδι του Καραγκιόζη στις Μουσικές της Ελλάδος». Βασίζεται στο εκπαιδευτικό υλικό της Μουσείοβαλίτσας με τίτλο «Οι Μουσικές της Ελλάδας μέσα από το θέατρο Σκιών». β) «Εκείνα τα χρόνια τα παλιά... να πώς 'παίζαν τα παιδιά», με αφορμή τη συμμετοχή του Μουσείου στις «Ευρωπαϊκές Ημέρες Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2018». γ) «Αερόφωνα λαλούν, για τους ανέμους τραγουδούν», με αφορμή τη συμμετοχή του Μουσείου στην πανελλαδικής εμβέλειας δράση του ΥΠ.ΠΟ.Α. «Περιβάλλον και Πολιτισμός - Πνοές Ανέμων 2018».

Στα προσεχή σχέδια του Τμήματος Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων περιλαμβάνονται:

- Η διαμόρφωση νέων θεματικών προγραμμάτων με αφορμή σημαντικές περιόδους του έτους, όπως είναι οι Απόκριες, το καλωσόρισμα της Άνοιξης (χελιδονίσματα κ.ά.) και τα έθιμα της Μεγάλης Σαρακοστής και του Πάσχα.
- Η δημιουργία εκπαιδευτικών προγραμμάτων για εφήβους, με επιπλέον στόχο τη γνωριμία με επαγγέλματα που σχετίζονται με τις συλλογές του Μουσείου, όπως η παραδοσιακή οργανοποιία, η συντήρηση αντικειμένων συλλογών και το επάγγελμα του μουσικού.
- Η δημιουργία εκπαιδευτικού προγράμματος που θα απευθύνεται σε παιδιά και ενήλικες - γονείς, ενισχύοντας τους δεσμούς ανάμεσά τους.

«ΜΕΤΑ ΦΙΛΙΚΩΤΑΤΩΝ ΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ... ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ» ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΜΟΥΣΕΙΟΣΚΕΥΗΣ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΡΙΑ ΜΑΡΚΟΥΛΑΚΗ

Μουσειοπαιδαγωγός

Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών & Μελετών «Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος»

Οικία - Μουσείο Ελευθερίου Βενιζέλου, Χαλέπα Χανιά

Το θέμα μας στο Μουσείο Ελευθερίου Βενιζέλου είναι η νεότερη ελληνική ιστορία, μέσα από τη ζωή, τη δράση και την εποχή του μεγάλου πολιτικού. Με τις βιωματικές μας δράσεις, που ξεκίνησαν το 2008, δίνουμε την ευκαιρία στον εκπαιδευόμενο για μία διαφορετική προσέγγιση της Ιστορίας. Μέσα από σύγχρονες παιδαγωγικές μεθόδους και καινοτόμα για την Ελλάδα τεχνολογία, καλούμε τον επισκέπτη να δράσει, προκειμένου να αποκτήσει τη γνώση.

Έτσι η επίσκεψη στο Μουσείο παίρνει τη μορφή αναζήτησης που οι ίδιοι οι εκπαιδευόμενοι πραγματοποιούν. Είναι εξαιρετική η αποδοχή από το κοινό μας. 5.000 μαθητές κάθε χρόνο συμμετέχουν στις βιωματικές δράσεις του μουσείου μας και μαθαίνουν παίζοντας.

Η φιλοσοφία των βιωματικών μας δράσεων ταξιδεύει με τη μουσειοσκευή του Ιδρύματος στα σχολεία όλης της Ελλάδας, της Κύπρου και τα Ελληνικά Σχολεία του Εξωτερικού. Η μουσειοσκευή με θέμα τον άνθρωπο, τον επαναστάτη, τον πολιτικό και τον διπλωμάτη Βενιζέλο και τίτλο «Μετά φιλικωτάτων αισθημάτων... Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος» είναι ένα σύνολο κινητού δανειστικού εκπαιδευτικού υλικού, με εποπτικό (αντίγραφα αντικειμένων και ιστορικών πηγών, ιστοριογραφική...) και έντυπο υλικό (οδηγό εκπαιδευτικού με προτεινόμενο εκπαιδευτικό πρόγραμμα), που πηγάζει από τις θεματικές της μουσειακής συλλογής της Οικίας - Μουσείου Ελευθερίου Βενιζέλου στη Χαλέπα Χανίων. Το υλικό της μουσειοσκευής υποστηρίζει τη δημιουργία μέσα στην τάξη ενός περιβάλλοντος μάθησης, που ενθαρρύνει την έρευνα, και την εξαγωγή συμπερασμάτων.

Ουσιαστικά ο στόχος μας είναι, μέσα από εναλλακτικές μεθόδους

διδασκαλίας, που εφαρμόζονται αυτή τη στιγμή στις βιωματικές δράσεις του Ιδρύματος, οι μαθητές και οι μαθήτριες με εργαλείο τις πηγές να διερευνήσουν μόνοι τους:

- Σημαντικά διεθνή γεγονότα της Εποχής του Βενιζέλου και παράλληλα να συνθέσουν την προσωπικότητα του μεγάλου πολιτικού, για να ετοιμάσουν τελικά, αξιοποιώντας όλο το υλικό - περιεχόμενο της μουσειοσκευής, ένα μουσείο στην τάξη τους για τον άνθρωπο, τον επαναστάτη, τον πολιτικό και τον διπλωμάτη Ελευθέριο Βενιζέλο - πτυχές στις οποίες βασίζεται και η μουσειολογική προσέγγιση της Οικίας - Μουσείου Ελευθερίου Βενιζέλου στα Χανιά.

Για την καλύτερη εφαρμογή του έργου στις σχολικές τάξεις, προηγείται η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών.

«ΑΓΓΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ» ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΓΙΑ ΜΗ ΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΚΑΙ ΜΕΡΙΚΩΣ ΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ ΣΤΟ ΕΙΜ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΚΑΛΑΪΝΤΖΗ

Αρχαιολόγος - Πολιτιστική Διαχειρίστρια, Επιμελήτρια
Ιστορική και Εθνολογική Εταιρεία της Ελλάδας -
Εθνικό Ιστορικό Μουσείο

Το πρόγραμμα «Αγγίζουμε την Ιστορία!» απευθύνεται σε τυφλούς και μερικώς βλέποντες επισκέπτες, με σκοπό την ισότιμη πρόσβασή τους στη μόνιμη έκθεση του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου. Υλοποιήθηκε σε συνεργασία με τον Φάρο Τυφλών της Ελλάδος και με τη συγχρηματοδότηση του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος, μέσω του Cultural Heritage without Borders Βοσνίας - Ερζεγοβίνης και του Balkan Museum Network. Πρόκειται για μια δράση διάδοσης και εκπαίδευσης του κοινού στη διαφορετικότητα.

Περιλαμβάνει: α) απτική διαδρομή 16 εκθεμάτων για αυτόνομη περιήγηση στη μόνιμη έκθεση, β) εργαστήριο απτικής διερεύνησης, γ) πινακίδες και έντυπο υλικό σε Braille και μεγαλόγραμματη γραφή, δ) ηχητικά εκθέματα στην ιστοσελίδα του Μουσείου.

Στην απτική διαδρομή και στο εργαστήριο απτικής διερεύνησης, οι επισκέπτες με προβλήματα όρασης μπορούν να ψηλαφήσουν πρωτότυπα κειμήλια και αντίγραφα. Το εργαστήριο απτικής διερεύνησης περιλαμβάνει επιπλέον και σειρά μικροαντικειμένων από τις συλλογές, που ακολουθούν τον ξεναγούμενο σε ειδικά κατασκευασμένο τρέιλερ και παρουσιάζονται στο κατάλληλο σημείο της ξενάγησης. Λειτουργούν συμπληρωματικά, προκειμένου να εξασφαλίζεται μία συνεκτική αφήγηση της ιστορίας, αλλά και πρόσβαση σε είδη εκθεμάτων που στη μόνιμη έκθεση βρίσκονται εντός κλειστών προθηκών. Ενδεικτικά, περιλαμβάνονται τμήματα ρουχισμού, όπλα και εξοπλισμός, ενσφράγιστα έγγραφα, κοσμήματα, νεκρικά εκμαγεία κ.α.

Ανάμεσα στα εκθέματα, ετοιμάστηκε και μία σειρά ηχητικών: ηχογραφημένη αφηγηματική διαδρομή της μόνιμης έκθεσης του Μου-

σείου, τραγούδια από πιστό αντίγραφο του ταμπουρά του Μακρυγιάννη, η ερμηνεία του «Θούριου» του Ρήγα και του τραγουδιού «1866» που αναφέρεται στο ολοκαύτωμα της Μονής Αρκαδίου, αποσπάσματα από περιηγητικά κείμενα και τα απομνημονεύματα του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη. Τέλος, παρουσιάστηκε και κοινωνικό μήνυμα στα ΜΜΕ για την κοινοποίηση της δράσης. Όλα είναι διαθέσιμα και μέσω της ιστοσελίδας nhmuseum.gr και της σελίδας youtube του Μουσείου.

Τέλος, λειτουργώντας αμφίδρομα, το έργο οδήγησε στον εμπλουτισμό της μόνιμης έκθεσης του Μουσείου Αφής του Φάρου Τυφλών Ελλάδος με απτικά εκθέματα για τη νεότερη ιστορία, ενώ έγινε και συντήρηση των υπόλοιπων απτικών του εκθεμάτων, με επιμέλεια του εργαστηρίου συντήρησης του ΕΙΜ.

Το εργαστήριο απτικής διερεύνησης διαρκεί περίπου 2 ώρες. Η είσοδος είναι ελεύθερη για τους μη βλέποντες, μερικώς βλέποντες και τους συνοδούς τους. Επίσης επιτρέπονται οι σκύλοι οδηγοί στους χώρους του Μουσείου. Το εργαστήριο πραγματοποιείται με προσυνηννόηση, τις ημέρες και ώρες λειτουργίας του Μουσείου.

ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΡΟΛΩΝ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ - ΝΕΟΙ ΡΟΛΟΙ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

ΕΛΕΝΗ ΜΠΙΝΤΣΗ

Αναπληρώτρια Προϊσταμένη Διεύθυνσης

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΥΡΟΦΟΡΙΔΗΣ

Εκπρόσωπος Gamecraft, Λαογραφικό και Εθνολογικό Μουσείο
Μακεδονίας - Θράκης

Η δυσκολία που αντιμετώπισε το Λαογραφικό & Εθνολογικό Μουσείο Μακεδονίας - Θράκης να ανταποκριθεί στον εκπαιδευτικό και κοινωνικό του ρόλο, από το 2011 και μετά που δεν διέθετε το απαιτούμενο προσωπικό, οδήγησε στην ανάγκη προσαρμογής στα νέα δεδομένα με την εξεύρεση δημιουργικών λύσεων και την εφαρμογή καινοτόμων ιδεών. Έτσι, ξεκίνησε η συνεργασία με ομάδες που εντάσσονται στους δημιουργικούς κλάδους της οικονομίας (creative industries). Μ' αυτόν τον τρόπο, η αδυναμία σχεδιασμού και υλοποίησης εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων αντιστράφηκε σε πλεονέκτημα, καθώς με τις ποικίλες συνεργασίες που κατά καιρούς συμπεριέλαβαν αφηγήσεις παραμυθιών, θέατρο σκιών, μουσική περιήγηση στην έκθεση, θεατρικό δρώμενο με θεατρικό παιχνίδι, εργαστήρια χειροτεχνίας κ.α., οι εκπαιδευτικές δράσεις πολλαπλασιάστηκαν, όχι μόνο χωρίς έκπτωση στην ποιότητα, αλλά με ακόμη μεγαλύτερες απαιτήσεις, καθώς ορίστηκε χρηματικό αντίτιμο έναντι της συμμετοχής των παιδιών. Επιπλέον, τα εκπαιδευτικά προγράμματα έγιναν αυτοχρηματοδοτούμενα, δίνοντας, μάλιστα, τη δυνατότητα και οικονομικής ωφέλειας για το μουσείο.

Από τις πλέον μακροχρόνιες συνεργασίες αποδείχτηκε αυτή με την ομάδα Gamecraft, που για 9η συνεχή χρονιά παρουσιάζει στον χώρο του μουσείου το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Ένας ποταμός, ένας τροχός... μια ιστορία». Πρόκειται για ένα παιχνίδι ρόλων (RPG/ Role - playing game) με εκπαιδευτικό στόχο τη μετάδοση τεχνικών και ιστορικών γνώσεων, εκτός, βέβαια, από τον ψυχαγωγικό του χαρακτήρα. Το παιχνίδι μπορεί να προσαρμοστεί ανάλογα με το κοινό, ξεκινώντας από μαθητές και μαθήτριες 9 ετών, μέχρι και ομάδες νέων ενηλίκων. Οι συμμετέχοντες προσπαθούν να ανακαλύψουν τα

μυστικά των υδροκίνητων εργαστηρίων, που παρουσιάζονται στην έκθεση «Στους Μύλους της Μακεδονίας και της Θράκης». Συνομιλούν με φανταστικούς ήρωες από διάφορα μέρη της Μακεδονίας και της Θράκης στην έκθεση «Παραδοσιακές ενδυμασίες της Μακεδονίας και της Θράκης» και, όσο προσπαθούν να φέρουν σε πέρας το ζητούμενο της ιστορίας στην οποία μετέχουν, αναπτύσσουν κριτική σκέψη και βρίσκουν λύσεις, ώστε να ξεπεράσουν τα εμπόδια που εμφανίζονται στο δρόμο τους κατά τη διάρκεια της εικονικής αυτής περιπέτειας.

«ΠΑΙΖΟΥΜΕ;» ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ «ΣΤΑΘΜΟΣ» ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΑΠΟ ΜΕΤΑΛΛΑ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΕΙΔΩΝ

ΚΑΣΣΙΑΝΗ ΠΛΑΤΗ

Υπεύθυνη εκπαιδευτικών προγραμμάτων

Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα «Β. Παπαντωνίου»

Το Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα «Βασίλειος Παπαντωνίου» παρουσιάζει, στον ανακαινισμένο χώρο του Μουσείου Παιδικής Ηλικίας «Σταθμός», περιοδική έκθεση με μεταλλικά παιχνίδια από τις συλλογές του.

Για την έκθεση σχεδιάστηκε εκπαιδευτικό πρόγραμμα που απευθύνεται σε μαθητές Νηπιαγωγείου και Δημοτικού, βασισμένο στις αρχές του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγραμμάτων Σπουδών.

Στόχοι του προγράμματος είναι:

- Η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, η ενθάρρυνση της συλλογικής προσπάθειας και της αλληλεπίδρασης των μαθητών.
- Η εξερεύνηση, με τη χρήση διαφορετικών μέσων έκφρασης και αναπαράστασης της σκέψης, των εμπειριών και των συναισθημάτων (επινόηση και κατασκευή παιχνιδιών).
- Η ανάπτυξη ενδιαφέροντος για την καλλιτεχνική δημιουργία, μέσα από την επαφή με τα παιχνίδια και τον πειραματισμό, μέσω κατασκευών με διαφορετικά υλικά.
- Η ενεργητική και δημιουργική προσέγγιση της παρεχόμενης γνώσης.

Το παιχνίδι ως αντικείμενο, διαχρονικά συνδεδεμένο με την παιδική ηλικία, αντικατοπτρίζει τον πολιτισμό της κοινωνίας μέσα στην οποία δημιουργήθηκε αλλά και τις ασχολίες των παιδιών και των ενηλίκων.

Η ιστορία του συγκεκριμένου τύπου παιχνιδιών, το υλικό, η κατα-

σκευή και η χρήση τους, παρουσιάζει μια άλλη εποχή, ίσως όχι και τόσο γνώριμη στα παιδιά. Με την είσοδό τους στην έκθεση, οι μαθητές καλούνται να σκεφτούν πώς θα ήταν ο κόσμος χωρίς παιχνίδια αλλά και τι θα έκαναν χωρίς αυτά. Τα αντικείμενα της έκθεσης τούς αποκαλύπτονται σταδιακά και ανά τύπο, επιτρέποντας τη λεπτομερή παρατήρηση ορισμένων εκθεμάτων και τη σύγκριση με σύγχρονα παιχνίδια. Παράλληλα, τα παιδιά συμμετέχουν σε ένα παιχνίδι χειρισμού και διερεύνησης, κατά το οποίο επεξεργάζονται, αγγίζουν και παίζουν με αυθεντικά παιχνίδια και αντίγραφα από τις συλλογές του ΠΛΙ, ενώ ανακαλύπτουν άλλα που τους είναι εντελώς άγνωστα.

Τέλος, αφού κατανοήσουν την έννοια της επανάχρησης των υλικών, μέσα από την ιστορία των μεταλλικών παιχνιδιών, επινοούν και κατασκευάζουν τη δική τους εκδοχή και παίζουν με αυτή.

ΕΝΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΤΕΧΝΗΣ ΣΤΟ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΙΣΛΑΧΑΝΕ

ΣΟΦΙΑ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΙΔΟΥ

Αρχιτέκτων - Μηχανικός

ΑΡΕΤΗ ΚΟΝΔΥΛΙΔΟΥ

Εθνολόγος - Κοινωνική Ανθρωπολόγος - Λαογράφος

Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Κεντρικής Μακεδονίας, ΥΠΠΟΑ
Πολυχώρος Πολιτισμού της πρώην Σχολής Τεχνών και Επαγγελμάτων Χαμιδιέ - Ισλαχανέ

Η περιοδική έκθεση CABADAKIS: honoris causa που φιλοξενήθηκε στον Πολυχώρο Πολιτισμού της πρώην Σχολής Τεχνών & Επαγγελμάτων Ισλαχανέ, στη Θεσσαλονίκη, στο πλαίσιο των 53ων ΔΗΜΗΤΡΙΩΝ, προέκυψε ως ιδέα από τη μόνιμη έκθεση του Πολυχώρου. Σκαλίζοντας το ξύλο και χυτεύοντας το μέταλλο, κάποτε, στον χώρο αυτό οι τρόφιμοι της Σχολής μάθαιναν μια τέχνη. Σκαλίζοντας το ξύλο και χυτεύοντας το μέταλλο, ένας γλύπτης, ο Κυριάκος Καμπαδάκης, στο εργαστήρι του, δημιουργούσε Τέχνη.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, που σχεδιάστηκε με αφορμή την έκθεση, στόχο είχε τη γνωριμία των παιδιών με το έργο του γλύπτη και την τέχνη της γλυπτικής. Ο σχεδιασμός προέκυψε από τη μελέτη των έργων, τον διττό σχεδιασμό της έκθεσης - γλυπτά και εργαστήριο καλλιτέχνη - ενώ έμπνευση αποτέλεσε και το παιδικό βιβλίο Φτερά της Maya Hanoch. Συμμετείχαν συνολικά 1.000 μαθητές.

Το πρώτο μέρος του προγράμματος διεξαγόταν στον ημιυπαίθριο χώρο του κτηρίου, στον Κήπο με τ' αγάλματα: μέσω ερωτοαποκρίσεων και με αφορμή τα έργα Ίκαρος IV, II και V, προέκυπταν αναφορές σε μυθικές φτερωτές μορφές, στα υλικά κατασκευής γλυπτών, στο γυμνό στην τέχνη, στα ημιτελή - ακρωτηριασμένα σώματα... Μέσω του αγγίγματος των γλυπτών και του τρισδιάστατου των έργων, οι μαθητές βίωναν πολυαισθητηριακά τα γλυπτά, κι έπειτα τα αποτύπωναν φωτογραφικά, καταγράφοντας την προσωπική τους οπτική θέασης των έργων.

Το δεύτερο μέρος του προγράμματος, εξελισσόταν στο Εργαστήριο του γλύπτη. Μπροστά στον ξύλινο πάγκο με τα εργαλεία του καλλιτέχνη, ο εμπυχωτής, με τη μέθοδο του Δασκάλου σε Ρόλο - τεχνικής του Δράματος στην Εκπαίδευση, δηλαδή της συνδρομής τεχνικών του θεάτρου για εκπαιδευτικούς σκοπούς - ενσάρκωνε τον καλλιτέχνη. Οι μαθητές πληροφορούνταν, μέσα από προσωπική αφήγηση, για την επιθυμία του να γίνει γλύπτης, για την αγάπη του στο ξύλο και στις φτερωτές μορφές... Έπειτα, παρακολουθούσαν μία σύντομη ταινία με τα στάδια της διαδικασίας δημιουργίας ενός γλυπτού, του Ίκαρου Ανιστάμενου. Το πρόγραμμα έκλεινε με τη βιωματική συμμετοχή των μαθητών σε έναν κύκλο αξιολόγησης και την προσωπική αποτίμηση των συναισθημάτων που βίωσαν.

Στο πρόγραμμα αυτό παρατηρήσαμε, αγγίξαμε, φωτογραφίσαμε, νιώσαμε... πετάξαμε! Η επαφή των παιδιών με τα «φτερά της τέχνης».... αποτιμήθηκε ανεκτίμητη!

ΠΩΣ ΦΤΙΑΧΝΟΝΤΑΙ ΤΑ ΚΑΪΚΙΑ: ΜΙΑ ΒΙΩΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕΓΑΛΩΝ ΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΛΟΥΡΑΝΤΟΣ

Ερευνητής - Επιστημονικός Συνεργάτης, Μουσείο Ναυτικής Παράδοσης (Πέραμα)

Το Μουσείο Ναυτικής Παράδοσης εγκαινιάζει ένα βιωματικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα για παιδιά όλων των ηλικιών. Το Μουσείο, που ξεκίνησε την λειτουργία του το 1992, φτιάχτηκε από ανθρώπους με αγάπη για τη θάλασσα και τη ναυτική μας παράδοση. Είναι ένας ανεξάρτητος πολιτιστικός φορέας, που χρηματοδοτείται από τους ιδρυτές του και από χορηγούς μεταξύ των οποίων οι: INMER, Εθνική Τράπεζα, Nokia, Royal Olympic Cruises, GEFYRA.

Το Μουσείο, που φιλοξενείται σε εγκαταστάσεις του Δήμου Περάματος, διασώζει και αναδεικνύει την μακρόχρονη ναυτική κληρονομιά της περιοχής μέσω των δραστηριοτήτων του. Μια από αυτές είναι και το νέο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, που αποτελεί συνέχεια προηγούμενων, επιτυχημένων προγραμμάτων που διεξήγαγε το Μουσείο κατά το διάστημα 2005 - 2015. Τα προγράμματα αυτά επέτρεψαν την εξοικείωση των παιδιών που συμμετείχαν με τον μουσειακό χώρο, τα εκτιθέμενα έργα τέχνης, τη ναυτική τεχνολογία και τη ναυτική παράδοση της Ελλάδας. Προσαρμόζονταν στις ανάγκες, τις εμπειρίες, τα ενδιαφέροντα και τις δυνατότητες των παιδιών.

Το νέο εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τίτλο «Πώς φτιάχνονται τα καΐκια» χρησιμοποιεί τη βιωματική προσέγγιση, που μπορεί να τροποποιηθεί ανάλογα. Με αφετηρία τα στατικά μοντέλα του Μουσείου, τόσο εκείνα της κλίμακας 1:20 όσο και τα μεγάλα 1:3, τα παιδιά έρχονται σε επαφή με το κυρίως υλικό κατασκευής των καϊκιών, το ξύλο. Κατόπιν, μέσα από την προσπάθεια δημιουργίας ξύλινων μοντέλων, τα παιδιά μπαίνουν στην λογική του «χτισίματος» του καϊκιού. Αρωγός, σε αυτή τη διαδικασία είναι ο караβομαραγκός, που έχει κατασκευάσει και επιμεληθεί τα περισσότερα από τα στατικά μοντέλα μεγάλου μεγέθους. Ο τελικός στόχος της δημιουργίας ενός μοντέλου ολοκληρώνεται με την αξιολόγηση, μέσω ερωτηματολογίων. Η ανατροφοδότηση μέσω των απόψεων κάθε ομάδας μπορεί να οδηγήσει και σε

σχετική συζήτηση. Το πρόγραμμα θα υλοποιείται από τις αρχές του 2020, κατόπιν συνεννόησης, αφού το Μουσείο λειτουργεί με εθελοντές, μη αμειβόμενους, συνεργάτες.

ΜΙΑ ΝΕΑ ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΠΟΧΗ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΝΑΚΟΣ

Φυσικός

Λαογραφικό Μουσείο Σαρακατσάνων

Με αφορμή την επέτειο από τα 40 χρόνια λειτουργίας του, τα οποία συμπληρώνονται το 2019, το Λαογραφικό Μουσείο Σαρακατσάνων (Λ.Μ.Σ.) σχεδίασε και υλοποιεί στη διετία 2018 - 2020 ένα ευρύ πρόγραμμα ψηφιακού εκσυγχρονισμού, με στόχο την προβολή των εκθεμάτων του στο κοινό της νέας ψηφιακής εποχής.

Σκοπός του προγράμματος που υλοποιεί το Μουσείο Σαρακατσάνων είναι η δημιουργία μιας ολοκληρωμένης ψηφιακής παρουσίας του. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει:

- Αναβάθμιση και δημιουργία νέων λογαριασμών σε πλατφόρμες όπως το Facebook, το Instagram, το Google My Business, το LinkedIn, η ταξιδιωτική πλατφόρμα TripAdvisor, η συστηματική ανάρτηση νέων φωτογραφιών του υλικού που διαθέτει το μουσείο, υλικού από περιοδικές εκδηλώσεις και άρθρα, αλλά και η διάδραση με τους επισκέπτες.
- Παροχή δωρεάν ασύρματου ευρυζωνικού δικτύου (free Wi-Fi) στους επισκέπτες με ταυτόχρονη ελεύθερη πρόσβαση σε όλο το περιεχόμενο της ιστοσελίδας του μουσείου.
- Αίτηση καταχώρησης στην πλατφόρμα Google Arts & Culture με στόχο τη μελλοντική ψηφιακή περιήγηση των επισκεπτών στο μουσείο, μέσω των εξαιρετικά καινοτόμων υπηρεσιών που παρέχει η συγκεκριμένη πλατφόρμα.
- Φωτογράφιση και ψηφιακή καταγραφή του συνόλου των αντικειμένων που διαθέτει στο αρχείο του το Λαογραφικό Μουσείο Σαρακατσάνων, με στόχο τη διάθεση του ψηφιακού υλικού σε μελετητές και ενδιαφερόμενους και την επιλεκτική προβολή ορισμένων από αυτά στο ευρύ κοινό μέσω διαδικτύου.

Το πρόγραμμα αυτό απευθύνεται σε άτομα που συμμετέχουν ενεργά στον χώρο των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και έχει ως στόχο να

προσεγγίσει νέους επισκέπτες και να καταστήσει ευρύτερα γνωστό το Μουσείο στην τοπική αλλά και τη διεθνή κοινότητα.

Τα αποτελέσματα είναι ήδη μετρήσιμα καθώς, σε ορίζοντα τριμήνου, η επισκεψιμότητα στα μέσα δικτύωσης ξεπερνά τις 3.800 προβολές είτε σε εικόνες, είτε σε αναζητήσεις, γεγονός πρωτοφανές για τα δεδομένα του Μουσείου. Αυξητική είναι και η τάση στις φυσικές επισκέψεις και ξεναγήσεις στο Μουσείο, με μικρή καμπή τους χειμερινούς μήνες.

ΣΙΑΤΙΣΤΑ «ΕΝΑ ΤΑΞΙΔΙ ΣΕ ΜΙΑ ΑΡΧΟΝΤΙΣΣΑ»

ΤΑΤΙΑΝΑ ΝΤΕΡΟΥ

Λαογραφικό Μουσείο Σιάτιστας, ιδιοκτησίας Χρήστου Τσιότσιου – Τατιάνας Ντέρου

Το Λαογραφικό Μουσείο Σιάτιστας, ιδιοκτησίας Χρήστου Τσιότσιου – Τατιάνας Ντέρου, στεγάζεται στο παράσπιτο του Αρχοντικού της Πούλκως (1759). Πρόκειται για μια ιδιωτική πρωτοβουλία. Τρεις χιλιάδες οκτακόσια αντικείμενα συγκεντρώθηκαν κατά τη διάρκεια τριάντα οκτώ ετών, μόνον από τη Σιάτιστα, με αυστηρά κριτήρια, ώστε η συλλογή να έχει συνοχή. Οι ευρωπαϊκές επιρροές του 17ου και 18ου αιώνα είναι εμφανείς στα αντικείμενα της συλλογής, καθώς κατά την περίοδο αυτή είναι έντονες οι εμπορικές δραστηριότητες και συναλλαγές με τις χώρες της κεντρικής Ευρώπης. Η τοπική κοινωνία στηρίζει την προσπάθεια, δωρίζοντας στο Μουσείο οικογενειακά κειμήλια, προκειμένου να εκτεθούν και να διασωθούν.

Στο Μουσείο γίνονται διάφορες εκδηλώσεις – δραστηριότητες, προκειμένου να ζωντανεύει ο χώρος. Βασικό μέλημα η διατήρηση και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς, αλλά και η εκπαίδευση. Σχεδιάζονται και υλοποιούνται εκπαιδευτικά προγράμματα για σχολεία, ιδρύματα, βιβλιοθήκες. Πέρυσι πραγματοποιήθηκε από τους μαθητές της Ε΄ τάξης του Ιου Δημοτικού Σχολείου της πόλης, με υπεύθυνο τον δάσκαλο κ. Μιχάλη Δούβλο, το πρόγραμμα: Σιάτιστα «Ένα ταξίδι σε μια αρχόντισσα». Η σχολική ομάδα δημιούργησε μια κινηματογραφική ταινία, παρουσιάζοντας τα παραδοσιακά έθιμα του γάμου. Μέσα από την ταινία και την επαφή με τα εκθέματα, τα παιδιά προσέγγισαν με διαφορετικό τρόπο την ιστορία και τα έθιμα του τόπου τους και τον πολιτισμό τους. Οι ιδιοκτήτες του λαογραφικού μουσείου αισθάνονται ικανοποίηση, τόσο για την ταινία, όσο και για τη συμβολή τους στη δράση αυτή.

Οι επισκέπτες της Σιάτιστας μπορούν να συνδυάσουν μια ξενάγηση στο περίφημο Αρχοντικό της Πούλκως, θαυμάζοντας την αρχιτεκτονική αλλά και την ζωγραφική και ξυλογλυπτική τέχνη στον εσωτερικό διάκοσμο, και παράλληλα να επισκεφτούν το παράσπιτο, για να απολαύσουν το πλούσιο και αξιόλογο λαογραφικό υλικό της περιοχής.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΕΝΗΛΙΚΕΣ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΦΕΡΕΝΤΙΝΟΥ

Προϊσταμένη Τμήματος

ΜΑΡΘΑ - ΙΩΑΝΝΑ ΣΤΟΥΜΠΟΥ

Μουσειολόγος, Συνεργάτης

Μουσείο Εθνικού Τυπογραφείου

Το Μουσείο του Εθνικού Τυπογραφείου (Μ.Ε.Τ.) στεγάζεται στο ιστορικό κτήριο του Εθνικού Τυπογραφείου, στην οδό Καποδιστρίου 34. Οι εργασίες επανέκθεσης της ιστορικής συλλογής ξεκίνησαν το 2015, σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς του ΥΠ.ΠΟ.Α.

Το Μουσείο στεγάζει τη συλλογή τυπογραφικών μηχανημάτων, εφημερων της τυπογραφίας, εξαρτημάτων, καθώς και το πλούσιο σε εκδόσεις αρχείο του Ε.Τ. για τον Δημόσιο Τομέα και μία πλήρη σειρά Φύλλων Εφημερίδας της Κυβερνήσεως.

Κατά τις εργασίες επανέκθεσης, ιδιαίτερη βάση δόθηκε στον σχεδιασμό και την οργάνωση πρωτότυπων εκπαιδευτικών προγραμμάτων, σχεδιασμένων ειδικά για το μουσείο και προσαρμοσμένων στις εκπαιδευτικές ανάγκες παιδιών διαφόρων ηλικιών, καθώς και ενηλίκων.

Στο πλαίσιο αυτό, παρουσιάζονται τρία από τα εκπαιδευτικά προγράμματα, που βρίσκονται στη φάση του σχεδιασμού:

1. «Τυπωθήτω(;)»

Στόχος του προγράμματος είναι η γνωριμία των μαθητών με τη διαδικασία της δοκιμαστικής εκτύπωσης και διόρθωσης. Τυπογραφικά «μπαστούνια» διορθώνονται χρησιμοποιώντας τα σύμβολα των τυπογράφων. Το πρόγραμμα απευθύνεται σε μαθητές Γυμνασίου.

2. «Σχολή Τυπογραφίας»

Στόχος του προγράμματος είναι η εξοικείωση με τις τεχνικές της

τυπογραφίας που τείνουν να χαθούν. Την περιήγηση στον χώρο του Μουσείου ακολουθεί η μελέτη των εγχειριδίων των μηχανημάτων και η επίδειξη του τρόπου λειτουργίας τους (από εθελοντή συνταξιούχο υπάλληλο του Ε.Τ.). Το πρόγραμμα απευθύνεται σε μαθητές ΕΠΑ.Λ. που ακολουθούν την κατεύθυνση των γραφικών τεχνών.

3. «Τυπογραφικές Διαδρομές»

Στους ενήλικες επισκέπτες του Μουσείου δίνεται ένας περιηγητικός χάρτης της Αθήνας με θέμα την Τυπογραφία. Ακολουθώντας τις οδηγίες, συμμετέχουν σε ένα ιδιότυπο κυνήγι θησαυρού με σημεία συνάντησης τοποσημα σημαντικά για την ιστορία της τυπογραφίας στην Αθήνα.

* έκφραση που χρησιμοποιείται από τους τυπογράφους για να δηλωθεί ότι ένα έγγραφο είναι έτοιμο να δοθεί προς εκτύπωση

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ: ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΟΥΜΕ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΩΡΑΙΑ ΕΠΟΧΗ, ΤΗΝ BELLE ÉPOQUE ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΜΑΣ

ΜΑΙΡΗ ΤΣΟΥΛΑΚΟΥ

Αρχαιολόγος - Πολιτιστική Διαχειρίστρια

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΤΖΑΜΟΥΡΑΝΗ

Αρχαιολόγος - Μουσειολόγος

Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο Καλαμάτας

Το Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο Καλαμάτας καλύπτει αρκετές πτυχές της νεότερης ιστορίας της πόλης. Παρουσιάζει τον προβιομηχανικό τρόπο ζωής, εκθέτει τεκμήρια που αφορούν στην ιστορικής σημασίας συμβολή της Μεσσηνίας στην Επανάσταση του 1821 και στον μετεπαναστατικό βίο της και αναδεικνύει ταυτόχρονα την αστική ζωή της Καλαμάτας, την περίοδο της Μπελ Επόκ (1871 - 1914) ως ενός πολυδύναμου, εξωστρεφούς, εμπορικού κέντρου της Πελοποννήσου.

Η Καλαμάτα στην εποχή της Μπελ Επόκ μετασχηματίζεται με αυτοπεποίθηση. Δημόσια κοινωφελή κτήρια, νεοκλασικά οικοδομήματα, νέα σχολεία κατασκευάζονται, ενώ νέοι οδοί (Αριστομένους και Φαρών) διασυνδέουν το ιστορικό κέντρο της με το λιμάνι και την παραλία. Τα αγαθά της μεσσηνιακής γης (σταφίδα, σύκα, λάδι, μετάξι, σαπούνι) εξάγονται και βιοτεχνικές δραστηριότητες (σαπωνοποιία, κεραμοποιία, πιλοποιία, οινοποιία) αναπτύσσονται. Ωστόσο, αυτή η εξωστρεφής εικόνα της πόλης, που συνέβαλε στη διασύνδεση του νεότευκτου ελληνικού κράτους με τη διεθνή οικονομική σκηνή, δεν έχει αναδειχθεί, όσο θα μπορούσε, στη συλλογική συνείδηση των κατοίκων της.

Το Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο Καλαμάτας έδωσε την αφορμή να σχεδιαστεί η εκπαιδευτική δράση «Ανακαλύπτουμε ιστορίες και αντικείμενα από την ωραία εποχή, την Belle Époque της πόλης

μας» για οικογένειες με παιδιά Δημοτικού. Η σάλα ενός αστικού σπιτιού και η εκθετική ενότητα ενός καφενείου της εποχής αποτέλεσαν το σκηνογραφικό υπόβαθρο. Οι συμμετέχοντες σε ομάδες με τη βοήθεια εποπτικού υλικού εντόπισαν συγκεκριμένα εκθέματα, όπως ενδυματολογικά στοιχεία ευρωπαϊκού τύπου (ατλαζένια μπουτάκια, μεταξωτό παρασόλι, ανδρικό καπέλο κλπ.), οικιακά σκεύη εισηγμένα από τη Δύση, έναν φωνόγραφο, το γυναικείο περιοδικό μόδας «Πηνελόπη» κλπ. Τα αντικείμενα λειτούργησαν ως ψηφίδες ενός μωσαϊκού της ιστορικής αυτής περιόδου και βοήθησαν τους συμμετέχοντες να εκφραστούν και να παρουσιάσουν σκέψεις, συναισθήματα, ιδέες σε ένα δημιουργικό «εργαστήρι» ζωγραφικής, κολλάζ και θεατρικού παιχνιδιού, δημιουργώντας νέες ευφάνταστες αφηγήσεις.

Αποκαλύφθηκε έτσι, μέσω της συγκεκριμένης εκπαιδευτικής δράσης, ένα υπόστρωμα μνήμης, μια «άλλη» εικόνα της Καλαμάτας. Στους συμμετέχοντες, γονείς και παιδιά, δημιουργήθηκαν συναισθήματα οικειότητας με το Μουσείο και με τα εκθέματά του. Η δράση είχε θετική απήχηση, ανοίγοντας περισσότερους διαύλους επικοινωνίας του Μουσείου και των ιστοριών που «κρύβει» εντός του με την πόλη και την υλική και άυλη πολιτιστική κληρονομιά της, τροφοδοτώντας τη σκέψη μας με νέες ιδέες για νέα προγράμματα.

«ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ Η ΓΕΙΤΟΝΙΑ ΜΟΥ», ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΩΡΟ. ΜΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΝΕΟΤΕΡΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΠΟΥΛΩΝΗ

Λαογράφος - Μουσειολόγος

Μουσείο Νεότερου Ελληνικού Πολιτισμού

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα δημιουργήθηκε το 2017, στο πλαίσιο της δράσης του ΥΠΠΟΑ «Πράσινες Πολιτιστικές Διαδρομές». Απευθύνθηκε στους μαθητές της Στ΄ Δημοτικού του σχολείου της Πλάκας, με στόχο την ευαισθητοποίηση των παιδιών που μπαίνουν στην εφηβεία στο θέμα του σεβασμού στον δημόσιο χώρο, με τρόπο βιωματικό.

Για τη δημιουργία του, το ΜΝΕΠ ζήτησε τη συνεργασία της Ελληνικής Εταιρείας Περιβάλλοντος και Πολιτισμού (ΕΛΛΕΤ) με το Δίκτυο Οργανώσεων και Πολιτών για ένα Βιώσιμο Ιστορικό Κέντρο - Πρόγραμμα: «Καθαρές Προσόψεις».

Ως παράδειγμα χρησιμοποιήθηκε η Πλάκα με την υποβάθμιση που υφίσταται από τη χρήση σπρέυ και τη δημιουργία τάγκινγκ στους τοίχους κάθε είδους κτηρίων.

Βασική ιδέα είναι η άποψη ότι η γειτονιά «βλέπεται» με τα μάτια μας, μας καθρεφτίζει και την καθρεφτίζουμε. Είναι ό,τι είμαστε, και είμαστε - επηρεαζόμαστε από αυτό που είναι.

Διαρθρώθηκε σε τρία μέρη:

Α. «Περπατάμε και παρατηρούμε...»

Υποδοχή στο κτήριο της ΕΛΛΕΤ και περίπατος σε επιλεγμένη διαδρομή με σημεία ιδιαίτερης ομορφιάς και άλλα, «πληγωμένα» από αυθαίρετες επεμβάσεις. Στόχος ήταν να συζητηθούν θέματα όπως: η γειτονιά/δημόσιος χώρος - «καθρέφτης», η ατομική ευθύνη στην

εικόνα της, η επίδραση της ποιότητας του περιβάλλοντος στην ψυχολογία μας.

Ο περίπατος ολοκληρώθηκε σε κτήριο του Μουσείου που είχε γίνει πεδίο τάγκινγκ (Πανός 19).

Β. «Στεκόμαστε και δημιουργούμε...»

Εικαστικό εργαστήριο με θέμα «ζωγραφίζουμε τη γειτονιά μας». Τα παιδιά βίωσαν μια απρόσμενη εμπειρία καθώς, μετά από διάλειμμα, βρήκαν τα έργα τους/«τα σπίτια τους» μουντζουρωμένα με σπρέι.

Η δράση, που αξιοποίησε τεχνικές του παιδαγωγικού δράματος, στόχευε να κινητοποιήσει το συναίσθημα, κάνοντας τους συμμετέχοντες να μπουν στη θέση του κατοίκου που αντικρίζει την πρόσοψη του σπιτιού του μουντζουρωμένη.

Γ. «Η δύσκολη “ανάταξη”...»

Επιστροφή στην ΕΛΛΕΤ. Με αφορμή σύντομο φιλμ για πρόσφατη προσπάθεια καθαρισμού από γκράφιτι - τάγκινγκ σπιτιού στο Θησείο, με πρωτοβουλία της ΕΛΛΕΤ, συζητήθηκε η δυσκολία του καθαρισμού και η σημασία της ευαισθητοποίησης όλων στην κατεύθυνση της πρόληψης, που σχετίζεται με την καλλιέργεια του σεβασμού στον δημόσιο χώρο.

Κατά τη γνώμη μας χρειάζεται να δημιουργηθούν στοχευμένες πολιτικές για τη δημιουργία δράσεων που θα εμπνέουν το σεβασμό στον δημόσιο χώρο.

ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΝΑΥΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ - ΑΝΟΙΓΜΑ ΣΕ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΙΩΑΝΝΑ ΜΠΕΡΜΠΛΗ

Αρχαιολόγος

Ναυτικό Μουσείο της Ελλάδος

Το Ναυτικό Μουσείο της Ελλάδος ιδρύθηκε το 1949 και οι εγκαταστάσεις του βρίσκονται στον Πειραιά. Είναι το μεγαλύτερο του είδους του στην Ελλάδα και σκοποί του είναι η διατήρηση και προβολή της ελληνικής ναυτικής ιστορίας και η καλλιέργεια της αγάπης για τη θάλασσα και τα πλοία στις νέες γενιές.

Είναι το πρώτο ναυτικό μουσείο της χώρας, που οργάνωσε από το 1993 εκπαιδευτικά προγράμματα, τα οποία υλοποιούνται μέχρι σήμερα με επιτυχία.

Τα τελευταία χρόνια σχεδιάζει και υλοποιεί πολιτιστικές δράσεις, με στόχο να αναπτύξει ουσιαστική σχέση με νέο κοινό, εξυπηρετώντας τις ανάγκες του για μάθηση και ψυχαγωγία. Στο πλαίσιο αυτό υλοποιήθηκαν δράσεις, που προώθησαν τη βιωματική προσέγγιση των συλλογών του από τους συμμετέχοντες και τη συμμετοχή ατόμων και φορέων της τοπικής κοινωνίας στην οργάνωσή τους. Συγκεκριμένα:

- «Τα «παρασκήνια» του Ναυτικού Μουσείου της Ελλάδος». Εκπαιδευτικές δράσεις για μαθητές νηπιαγωγείου, σε συνεργασία με το Διεθνές Σχολείο Πειραιά, με θέμα τη λειτουργία του μουσείου και του ρόλου του στην κοινωνία (Μάρτιος 2018).
- Διαδικτυακός διαγωνισμός φωτογραφίας: «Ταξίδεψε στις συλλογές του Ναυτικού Μουσείου της Ελλάδος και φωτογράφησε το αγαπημένο σου έκθεμα», στο πλαίσιο του εορτασμού της Διεθνούς Ημέρας Μουσείων 2018.
- «Βίρα τις Άγκυρες». Βιωματική δράση για παιδιά με χορό,

μουσική και κατασκευές, στο πλαίσιο των εκδηλώσεων «Ημέρες Θάλασσας» του Δήμου Πειραιά (2 Ιουνίου 2018).

- Κωμικός μονόλογος: «Οι περιπέτειες μιας λόγιας Ρέγγας» του Κωνσταντίνου Δέδε. Παράσταση που πραγματοποιήθηκε στο Μουσείο, στο πλαίσιο του Φεστιβάλ «Άτλας» του Δημοτικού Θεάτρου Πειραιά (27 & 28 Ιουνίου 2018).
- «The Urban Game Sketchbook & Πειραιάς το λιμάνι των τριήρων». Ψηφιακή εφαρμογή παιχνιδιού και έκθεση με θέμα τους νεώσοικους της Ζέας, στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Ημερών Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2018.

Οι συνεργασίες που αναπτύχθηκαν έφεραν σε επαφή το μουσείο με οργανισμούς και άτομα που κινούνται στον χώρο του πολιτισμού και διαθέτουν τεχνογνωσία και ειδικότητες που αυτό δεν διαθέτει, δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για προσέγγιση νέου κοινού.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΝΕΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΛΟΥΛΗ

ΟΛΓΑ ΜΑΝΟΥ

Διευθύντρια

ΜΟΣΧΑΝΘΗ ΧΑΒΑΛΕ

Υπεύθυνη Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων

Μουσείο Λούλη

Με αφορμή την ανακαίνισή του, το μουσείο Λούλη αποκτά ανανεωμένους χώρους, εμπλουτισμένο εκπαιδευτικό υλικό, νέα εκθέματα και θεματικές ενότητες. Σκοπός των εκπαιδευτικών προγραμμάτων είναι οι επισκέπτες, και ειδικότερα τα παιδιά, να γνωρίσουν τη σπουδαιότητα της καλλιέργειας των δημητριακών, τον ρόλο που παίζουν στην καθημερινότητά μας, την αξία τους στη διαμόρφωση της εξέλιξης της ανθρωπότητας, αλλά και τη σπουδαιότητα της μεσογειακής διατροφής ως τρόπου ζωής και στοιχείου πολιτισμού.

Όραμα του Μουσείου είναι να προσεγγίσει την ιστορία και την παράδοση του πολιτισμού της διατροφής, να ενημερώσει για τα οφέλη της ισορροπημένης διατροφής και να ευαισθητοποιήσει το κοινό για το φαινόμενο της σπατάλης και απώλειας τροφίμων, τις επιπτώσεις του και την αντιμετώπισή του. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα υποστηρίζονται από τα πλέον σύγχρονα μέσα, οπτικοακουστικό υλικό και μια πληθώρα αντικειμένων και διαδραστικών εκθεμάτων.

«Μαθαίνω να τρέφομαι σωστά», για παιδιά Νηπιαγωγείου και των πρώτων τάξεων του Δημοτικού.

Οι μαθητές ενημερώνονται για την ισορροπημένη διατροφή καθώς και για τα οφέλη από την κατανάλωση των δημητριακών. Μέσα από το διαδραστικό παιχνίδι «Φτιάξε το γεύμα σου με τους δίσκους της διατροφής» καλούνται να δημιουργήσουν ένα ισορροπημένο γεύμα της επιλογής τους.

«Αγαπώ τα τρόφιμα, δεν τα πετώ», για παιδιά Δημοτικού και Γυμνασίου.

Οι μαθητές μαθαίνουν έξυπνες ιδέες και συμβουλές για την διαχεί-

ριση της τροφής. Ένας τροχός τους παρακινεί να τον γυρίσουν και να μάθουν πώς να αξιοποιούν το φαγητό που έχει περισσέψει. Συνδυαστικά, στο βίντεο που προβάλλεται, οι επισκέπτες γνωρίζουν το συγκεκριμένο φαινόμενο, τις επιπτώσεις που έχει στο περιβάλλον, ενώ δίνονται και συμβουλές για την αντιμετώπισή του.

Παράλληλα, σε κάθε μια από τις 12 ενότητες, τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν σε διάφορες διαδραστικές δραστηριότητες, όπως η γνωριμία με τα δημητριακά, τα γεωργικά εργαλεία, η σφράγιση, η ιστορία της βιομηχανίας. Η παρασκευή του ψωμιού αποτελεί μια από τις πιο διασκεδαστικές δραστηριότητες.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΥΚΟΝΟΥ: Ο ΜΥΚΟΝΙΑΤΙΚΟΣ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΩΝΑΣ

ΔΗΜΗΤΡΑ ΝΑΖΟΥ

Υπεύθυνη εκπαιδευτικών προγραμμάτων

Λαογραφικό Μουσείου Μυκόνου

Οι Μυκονιάτικοι περιστεριώνες αποτελούν κοσμήματα λαϊκής αρχιτεκτονικής. Ήταν μέρος της μυκονιάτικης αγροικίας, που ονομαζόταν «χωριό», μαζί με το χοιροκέλι, το βουιδοκέλι, το φουρνάκι, το κοτέτσι, το στερνάκι, το πηγάδι, το πατητήρι και το εκκλησιδάκι. Είναι διώροφα κτίσματα, εσωτερικά χωρισμένα σε δύο μέρη, ως προς το ύψος. Κάτω αποθηκεύονται τα εργαλεία και οι τροφές, κυρίως καλαμπόκι και κριθάρι. Στο επάνω μέρος είναι οι φωλιές των περιστεριών και εκεί γεννιούνται τα πιτσούνια, που ήταν και είναι ακόμη πλούσια τροφή. Εξωτερικά έχουν γεωμετρικά σχήματα, τρίγωνα, εξάγωνα, ρόμβους, δοντράκια και ρόδακες. Μέσα από τις μικρές τρύπες, που αφήνουν στο χτίσιμο, μπαينوβγαίνουν τα περιστέρια. Οι τέσσερις γωνίες της εξωτερικής οροφής του περιστεριώνα είναι διακοσμημένες με κολωνάκια και καταλήγουν σε σχήματα που θυμίζουν φτερούγες πουλιών.

Οι περιστεριώνες χτίστηκαν από λαϊκούς μάστορες, με τα ίδια υλικά που χρησιμοποιούνταν και για τις κατοικίες, δηλαδή πέτρα για τους τοίχους, ασβέστη και άμμο για το σοβάντισμα και φύκια, καλάμια και ασβέστη για την οροφή.

Οι περιστεριώνες είναι χαρακτηρισμένοι ως Μνημεία Λαϊκής Αρχιτεκτονικής και προστατεύονται από την υπηρεσία των Νεωτέρων Μνημείων.

Στα εκπαιδευτικά προγράμματα του Λαογραφικού Μουσείου Μυκόνου τα παιδιά κατασκευάζουν περιστεριώνες με ανακυκλωμένα υλικά, κυρίως χαρτόνια από κούτες και κουτιά. Με τη βοήθεια των υπευθύνων του προγράμματος και των δασκάλων τους, φτιάχνουν τα διακοσμητικά στολίσματα της πρόσοψης, τα ανοίγματα, τα πορτάκια και στο τέλος τα βάφουν. Το αποτέλεσμα είναι μια ποικιλία διακοσμητικών σχεδίων, καθώς τα παιδιά δημιουργούν, επηρεασμένα τόσο από τις εικόνες που βλέπουν κατά τη διάρκεια του προγράμματος,

όσο και από τους περιστεριώνες που βλέπουν στη γειτονιά τους.

Το καλοκαιρινό πρόγραμμα απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας από 8 έως 12 ετών, ενώ αυτό που πραγματοποιείται κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας 10 και 11 ετών.

ΑΡΧΑΙΟΙ ΘΕΟΙ ΚΑΙ ΗΡΩΕΣ ΣΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΓΕΩΡΓΟΥΔΑΚΗΣ

Φιλολόγος - Ιστορικός Τέχνης

Φιλοτελικό και Ταχυδρομικό Μουσείο

Το Φιλοτελικό και Ταχυδρομικό Μουσείο, ιδρυμένο το 1978 από τις δωρεές πολλών επωνύμων και ανωνύμων φιλοτελιστών, ετοιμάζεται να παρουσιάσει τις συλλογές του σε μία ανανεωμένη έκθεση.

Έργο του είναι η διαφύλαξη και η έκθεση της ταχυδρομικής ιστορίας της χώρας με ιδιαίτερη έμφαση στον φιλοτελισμό.

Το Φιλοτελικό και Ταχυδρομικό Μουσείο ευρισκόμενο δίπλα στο Παναθηναϊκό Στάδιο και την Ακρόπολη συνδέει με έναν ιδιαίτερο τρόπο την ιστορία της Ελλάδος με τις προσωπικές αναμνήσεις και την καθημερινότητα.

Είναι ένα ιδιαίτερο Μουσείο σύγχρονης τέχνης, καθώς για την έκδοση των γραμματοσήμων έχουν εργαστεί διαχρονικά οι σπουδαιότεροι χαράκτες της Ελλάδος, όπως ο Τάσσος και ο Κεφαλληνός, αλλά και τεχνολογίας, αφού εκτίθενται παλαιά μηχανήματα και συσκευές της ταχυδρομικής υπηρεσίας.

Τα πρώτα ελληνικά γραμματόσημα εκδίδονται το 1861 (ένα χρόνο πριν την έξωση του Όθωνος) και σηματοδοτούν τρόπον τινά την αναγεννημένη Ελλάδα.

Το γραμματόσημο είναι ο κόμβος, όπου συναντιούνται η τέχνη, η πολιτειακή βούληση, η ιδεολογία και η απλή καθημερινότητα, συνθέτοντας ένα πανόραμά της σε αναμνηστικές ή θεματικές σειρές.

Επιπλέον, το γραμματόσημο παρέχει τη δυνατότητα στην εκπαιδευτική κοινότητα να το χρησιμοποιήσει ως εικονογραφικό όχημα για τη διδασκαλία σχεδόν όλων των γνωστικών αντικειμένων. Στο Μουσείο πραγματοποιούνται τα παρακάτω Εκπαιδευτικά Προγράμματα:

- Για την Α΄ - Β΄ Δημοτικού: Γράμματα και γραμματόσημα
- Για την Γ΄ - Δ΄ Δημοτικού και Α΄ Γυμνασίου: Αρχαίοι θεοί και

ήρωες στα γραμματόσημα

- Για την Ε΄ - ΣΤ΄ Δημοτικού και Β΄ - Γ΄ Γυμνασίου: Από τους χαρτουλάριους και τους τατάρηδες στο σύγχρονο ταχυδρομείο.

Οι μαθητές ανακαλύπτουν πρόσωπα και εικόνες μέσα από τα γραμματόσημα, πολλά από τα οποία τους είναι ήδη οικεία από το σχολείο.

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα διαρκούν 1 ώρα για την Α΄ - Β΄ Δημοτικού και για τις μεγαλύτερες τάξεις 1 ώρα και 30 λεπτά.

Στόχοι των εκπαιδευτικών προγραμμάτων:

Να γνωρίσουν οι μαθητές την ιστορία, τη θεματολογία, τον τρόπο εκτύπωσης και κυκλοφορίας των γραμματοσήμων καθώς και τον ρόλο που διαδραματίζουν ως επικοινωνιακά μέσα.

Να ερευνήσουν, να παρατηρήσουν, να συγκρίνουν τα εκθέματα του μουσείου και μέσα από αυτά να διατυπώσουν υποθέσεις και συμπεράσματα.

«Η ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ & ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΓΑΛΑΞΙΔΙΟΥ - Η ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΩΝ ΖΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ ΙΣΤΙΟΦΟΡΩΝ ΩΣ ΠΗΓΗ ΕΜΠΝΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ»

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΥΡΕΝΤΗΣ

Ειδικός Σύμβουλος επί ναυτικών θεμάτων

ΧΡΥΣΑΦΩ ΤΣΩΝΟΥ

Διοικητική υπάλληλος, Ιστορικό Λαογραφικό Μουσείο Γαλαξειδίου

Η Πινακοθήκη του Ναυτικού & Ιστορικού Μουσείου Γαλαξειδίου συγκροτήθηκε το 1928, από τον ιατρό Ευθύμιο Κ. Βλάμη και αποτέλεσε τον πυρήνα της δημιουργίας του Μουσείου, του πρώτου ναυτικού μουσείου της Ελλάδας. Αποτελείται από 174 πίνακες με καράβια διαφόρων τύπων, τα οποία ανήκαν όλα σε Γαλαξειδιώτες. Έχουν φιλοτεχνηθεί από ξένους και Έλληνες ζωγράφους. Η συλλογή πινάκων έχει αποτελέσει πηγή έμπνευσης για τη δημιουργία πολιτιστικών αγαθών για το Ν.Ι.Μ.Γ. και για επιχειρηματίες, συντοπίτες και μη.

Το 1985, η Γκαλερί Ζουμπουλάκη τύπωσε, σε συνεργασία με το Ναυτικό & Ιστορικό Μουσείο Γαλαξειδίου, πόστερ έξι διαφορετικών τύπων ιστιοφόρων. Το 1987, σε συνεργασία με τον εκδοτικό οίκο «ΜΕΛΙΣΣΑ», το Ν.Ι.Μ.Γ. παρουσίασε για πρώτη φορά την Πινακοθήκη του στην έκδοση με τίτλο: «Γαλαξειδιώτικα καράβια», με πρωτότυπα κείμενα των Βασίλη Παναγόπουλου, Νίκου Α. Σταθάκη, Ροδούλας Σταθάκη - Κούμαρη, Elenas Lodi - FE και Αντώνη Θεοχάρη. Στην έκδοση συμπεριλαμβάνονται κείμενα του Γαλαξειδιώτη ζωγράφου Σπύρου Βασιλείου σχετικά με τα ιστιοφόρα, αλλά και ξένων περιηγητών.

Οι ζωγραφικοί πίνακες με τα ιστιοφόρα έγιναν, λίγα χρόνια αργότερα, πηγή έμπνευσης για τη δημιουργία διακοσμητικών αντικειμένων, έκδοση καρτών και άλλων ειδών προς πώληση, για την ενίσχυση του Μουσείου. Κάποια προσφέρονταν ως δώρα εθιμοτυπίας. Τα πορτραίτα ιστιοφόρων του Μουσείου μας έχουν υπάρξει βασικός θεματικός

άξονας σε πολλούς πίνακες του Γαλάξειδιώτη ζωγράφου Γεώργιου Μηνά. Τα έργα του εκτίθενται στο Art Café “Liotrivi” και σε διάφορες εκθέσεις που ο ίδιος συμμετέχει. Τα ξακουστά ιστιοφόρα της ναυτικής πολιτείας του Γαλαξειδίου μπορούμε, επίσης, να τα εντοπίσουμε να απεικονίζονται πάνω σε μικρά πλακίδια με την ονομασία του ιδιοκτήτη στα καπετανόσπιτα, αλλά και σε νεότερες οικίες.

Στο εργαστήριο κεραμικής του συμπολίτη μας Πέτρου Σκούρτη, κατασκευάζονται χειροποίητα διακοσμητικά αντικείμενα (πιατέλες, κούπες, μολυβοθήκες) φτιαγμένα στον τροχό, στα οποία η ζωγράφος Καίτη Καπή - Σκούρτη καλλιτεχνεί με μοναδικό τρόπο τα γαλαξειδιώτικα ιστιοφόρα. Όλα τα παραγόμενα αγαθά είναι προς πώληση στο παραδοσιακό τους κατάστημα OSTRIA, το οποίο στεγάζεται σε ένα παλιό αρχοντικό, στο λιμάνι του Γαλαξειδίου.

«ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΠΟΝΤΙΩΝ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑΣ: ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΠΟΝΤΙΩΝ ΚΥΡΙΩΝ»

ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΣΑΡΟΥΧΙΔΗΣ

Ιστορικός, υπεύθυνος εκπαιδευτικών προγραμμάτων

Μουσείο της Μέριμνας Ποντίων Κυριών

Η Μέριμνα Ποντίων Κυριών, ένα καθαρά γυναικείο σωματείο, ιδρύθηκε στην Τραπεζούντα το 1904 και σκοπός της ήταν «η δια της παροχής εργασίας υλική υποστήριξις των δεομένων προστασίας και αρωγής Ελληνίδων». Τα κορίτσια της Μέριμνας μάθαιναν την τέχνη της κεντητικής και μέσω αυτής εξασφάλιζαν τον βιοπορισμό τους. Μετά το 1922, το σωματείο της ΜΠΚ επανιδρύθηκε στη Θεσσαλονίκη. Στο διάβα της ιστορίας της, η ΜΠΚ, πάντα αφουγκραζόταν τις κοινωνικές ανάγκες και ήταν συνεχώς παρούσα, προσφέροντας βοήθεια στις κοινωνικά ευπαθείς ομάδες. Υπό την αιγίδα της λειτουργεί ο παιδικός σταθμός «Αργώ» και ο οίκος φροντίδας ηλικιωμένων «Διαμαντίδειος Στέγη».

Το 2005 εγκαινιάστηκε το Μουσείο της ΜΠΚ, με την κύρια συλλογή να φέρει την ονομασία «Κεντώντας τη Μνήμη». Από την έναρξη της λειτουργίας του Μουσείου πραγματοποιούνται ποικίλα εκπαιδευτικά προγράμματα, πάντα προσαρμοσμένα στις εκάστοτε εκπαιδευτικές ανάγκες.

Με αφορμή τη θεματική ενότητα της ημερίδας, επιλέχθηκαν να παρουσιαστούν δύο συγκεκριμένες δράσεις, που έγιναν από τον παιδικό σταθμό της Μέριμνας και πραγματοποιήθηκαν εντός του χώρου του Μουσείου.

Η πρώτη δράση ήταν μια έκθεση ζωγραφικής των παιδιών, με θέμα το «καράβι». Τα παιδιά εμπνεύστηκαν από έργα σπουδαίων καλλιτεχνών και δημιούργησαν τους δικούς τους «πίνακες», κάνοντας τη δική τους «έκθεση» μέσα στο Μουσείο.

Η δεύτερη δράση ξεκίνησε με την έναρξη της σχολικής χρονιάς,

κατά τη διάρκεια της οποίας τα παιδιά, αφού αφομοίωσαν στοιχεία της ιστορίας της Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας, χρησιμοποιώντας μύθους, χορούς, ενδυμασίες και τραγούδια, δημιούργησαν ένα βίντεο, στο οποίο τα ίδια αποκτούν τον ρόλο του ξεναγού και δίνουν πληροφορίες στους επισκέπτες, γονείς και φίλους. Το συγκεκριμένο βίντεο απέσπασε το πρώτο βραβείο στην κατηγορία «Ταινία μικρού μήκους με τη μορφή ντοκιμαντέρ», σε διαγωνισμό που οργανώθηκε από τη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Σερρών και το Υπουργείο Εσωτερικών την περίοδο 2016 - 2017.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ: «Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑΑΚΑ ΕΚΘΕΜΑΤΑ»

ΑΓΝΗ Α. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

Επιστημονικός συνεργάτης

Ιστορικό Μουσείο Αλεξανδρούπολης

Η παρούσα εργασία προτίθεται να παρουσιάσει τα αποτελέσματα ποιοτικής και ποσοτικής ανάλυσης δεδομένων, όπως αυτά προέκυψαν από ερωτηματολόγια αξιολόγησης της μουσειακής εμπειρίας μαθητών/τριών Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι/ες συμμετείχαν σε μουσειακό πρόγραμμα με τίτλο: Η εξέλιξη της γλώσσας μέσα από τα μουσειακά εκθέματα.

Στο πρώτο μέρος της εργασίας, γίνεται σύντομη αναφορά στο θεωρητικό της πλαίσιο σε σχέση με τους ενδεδειγμένους τρόπους αξιολόγησης εκπαιδευτικών προγραμμάτων στα μουσεία (Νικονάνου, 2014), καθώς και σχετικά με τον τρόπο συλλογής, ανάλυσης και ερμηνείας των δεδομένων των ερωτηματολογίων αξιολόγησης.

Στο δεύτερο μέρος της εργασίας αναφέρεται η δομή του υπό αξιολόγηση μουσειακού προγράμματος, η μέθοδος σχεδιασμού και υλοποίησης, τα παιδαγωγικά εργαλεία και οι βασικοί του στόχοι (Karagianni & Papadopoulos, 2019) ώστε στη συνέχεια να διαφανεί η επίτευξη ή μη της στοχοθεσίας του προγράμματος, με βάση την αξιολόγηση των συμμετεχόντων. Ακολουθεί αναλυτική παρουσίαση των ερωτήσεων και των επιλεγμένων απαντήσεων, τα γενικά και ειδικά συμπεράσματα, για να προκύψει η συνολική αποτίμηση της μουσειακής εμπειρίας και η παιδαγωγική αξιοποίηση των μεθοδολογικών εργαλείων αξιολόγησης. Συγκεκριμένα, τα ερωτηματολόγια περιλάμβαναν ερωτήσεις ανοικτού και κλειστού τύπου (Robson, 2010; Μπούνια, 2015), με σκοπό τη διερεύνηση της στάσης των μαθητών απέναντι στη μουσειακή εμπειρία, μέσω ενός εκπαιδευτικού προγράμματος. Η αξιολόγηση έγινε ανώνυμα και εθελοντικά, μετά την ολοκλήρωση του εκπαιδευτικού προγράμματος και η ανάλυση των δεδομένων διεξάχθηκε με

ποιοτική ανάλυση περιεχομένου (Creswell, 2016). Τα αποτελέσματα, στο σύνολο 135 ερωτηματολογίων, κατέδειξαν τη θετική στάση των εφήβων μαθητών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης προς τη μουσειακή μάθηση και εμπειρία, όταν αυτή εμπεριέχει στοιχεία αναζήτησης, συνεργασίας και βιωματικότητας. Επίσης, διαφάνηκε η αλλαγή της στάσης των εφήβων προς τα μουσεία (μουσειακή επίσκεψη, εκπαιδευτικό πρόγραμμα) και η επιθυμία τους να συμμετάσχουν σε διαδραστικά και διερευνητικά προγράμματα, όπου η μουσειακή μάθηση, όπως αξιολογήθηκε από τους συμμετέχοντες κατά την απάντηση σχετικής ερώτησης, εκλαμβάνεται όχι απλά ως γνώση, αλλά ως «εμπειρία».

Λέξεις - κλειδιά: μουσειακή εμπειρία, αξιολόγηση, διερεύνηση και βίωμα στο μουσείο.

ΧΑΡΤΙΝΟ ΝΟΜΙΣΜΑ - ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΑΡΤΟΝΟΜΙΣΜΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Υπεύθυνος εκπαιδευτικών προγραμμάτων

Συλλογή Νεοελληνικών Χαρτονομισμάτων Ιονικής Τραπέζης - Alpha Bank

Η Συλλογή Χαρτονομισμάτων Ιονικής Τραπέζης στεγάζεται στο νεοκλασικό κτήριο της Ιονικής Τραπέζης στην Κέρκυρα. Κατά τα έτη 2004 - 2005, η Alpha Bank προχώρησε σε μία πλήρη ανακαίνιση του διατηρητέου κτηρίου και ταυτόχρονα πραγματοποιήσε αναδιαμόρφωση της μόνιμης έκθεσης.

Από τη σχολική χρονιά 2016 - 2017 διεξάγεται το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα με τίτλο «Χάρτινο νόμισμα - το ελληνικό χαρτονόμισμα», στο πλαίσιο της νέας μόνιμης έκθεσης «Ελληνικό Χαρτονόμισμα. Ιστορικές Μαρτυρίες», το οποίο απευθύνεται σε μαθητές Δ΄, Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού, καθώς και σε μαθητές Γυμνασίου με δωρεάν συμμετοχή.

Κύριος στόχος του Προγράμματος είναι να γνωρίσουν τα παιδιά την ιστορία του ελληνικού χαρτονομίσματος, από την ίδρυση του Ελληνικού Κράτους (1830) έως την έλευση του Ευρώ (2002).

Το Πρόγραμμα ξεκινά με διαλογική συζήτηση και με τη χρήση εποπτικού υλικού, προκειμένου τα παιδιά να εξοικειωθούν με την εικονογραφία των ελληνικών χαρτονομισμάτων και να γνωρίσουν σημαντικές στιγμές της ελληνικής νομισματικής ιστορίας. Στη συνέχεια, οι μαθητές προσπαθούν να βάλουν σε χρονολογική σειρά αντίγραφα νομισματικών μονάδων, ώστε να κατανοήσουν καλύτερα την ιστορία του νομίσματος.

Κατόπιν, διανέμεται στα παιδιά έντυπο της αντίστοιχης εκπαιδευτικής τους βαθμίδας, το οποίο και αποτελεί υποστηρικτικό υλικό για τη διεξαγωγή δραστηριοτήτων στους χώρους της Συλλογής των Χαρτονομισμάτων. Τα έντυπα αυτά έχουν προσαρμοσθεί στις δύο διαφορετικές ηλικιακές ομάδες των μαθητών, τόσο όσον αφορά στον σχεδιασμό τους, όσο και στη γλώσσα των κειμένων και στα θέματα που πραγματεύονται. Παράλληλα, αποτελούν ένα ενθύμιο της επίσκεψης των μαθητών στον εκθεσιακό χώρο και έναυσμα για περαιτέρω συζή-

τηση και δραστηριότητες μέσα στη σχολική αίθουσα.

Τέλος, τα παιδιά συμπληρώνουν παζλ με απεικονίσεις τραπεζογραμμάτων και στη συνέχεια τους διανέμεται κάρτα, εν είδει κενού χαρτονομίσματος, την οποία θα πρέπει να ζωγραφίσουν, ώστε να δημιουργήσουν το «προσωπικό» τους χαρτονόμισμα, συνδυάζοντας έτσι τη μάθηση με τη διασκέδαση.

Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα «Χάρτινο νόμισμα - το ελληνικό χαρτονόμισμα» διεξάγεται κατά το τρέχον σχολικό έτος 2018 - 2019, για τρίτη συνεχή χρονιά, και το έχουν παρακολουθήσει έως σήμερα περισσότεροι από 1.500 μαθητές.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΝΕΟΤΕΡΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ